

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

DANSKE BYER OG DERES MÆND

XXVIII

RINGSTED BY

DANSKE BYER OG DERES MÆND

REDAKTØR: ANDR. K. JENSEN

XXVIII

RINGSTED BY

UNDER MEDVIRKNING AF

-- POUL SCHJÆRFF --

1918 - DANSKE BYER OG DERES MÆND - 1918

BROBJERGHUS - AARHUS

DE FORENEDE BOGTRYKKERIER - AARHUS

I

RINGSTED BYS HISTORIE

INDTIL 1800

ALT i den graa Oldtid, i de Tider, hvor det virkelig passerede væves sammen med Digtingen, saa der dannes Sagn, dukker Ringsted frem i Tilværelsens Lys. At tidsfæste denne ældgamle Bys Tilblivelse bestemt er ikke muligt. At et menneskeligt Samfund kunde opstaa paa det Sted, hvor Ringsted endnu ligger, falder derimod let at forklare. Det var en Plads, der laa højt, med godt Agerland, som strakte sig frem til de tætte og tykke Skove, der den Gang bredte deres Bælte langt ind mod Stedet, langt nærmere end de gør nu. Og den Plet, hvor Ringsted blev lagt, var den centraleste i det hele danske Rige. Man ser det let, naar man kaster Blikket paa Kortet. I Sjællands Midte ligger Ringsted, og den laa dengang ogsaa i det danske Riges Midte med Fyn og Jylland paa den ene Side og de skaanske Landskaber paa den anden. Derfor opstod der ikke alene en Beboelse, men den blev tillige i Sagntid og Oldtid og ned gennem Middelalderen til den nye Tids Frembrud et Midtpunkt i de danske Lande, baade religiøst og politisk.

Selve Navnet er efter al Sandsynlighed sammensat af Ordet -sted, -stad og et Personnavn, som efter Forskernes Anskuelse har haft Formen: Herinc. »Herincs Sted eller Bo« betyder altsaa dette Navn, der angiver,

at Manden Herinc som den første satte Bo paa dette Sted. Der har naturligvis efterhaanden dannet sig en Landsby, men i Modsætning til saa mange andre, der er vedblevet at bevare Karakteren heraf, kom der med Tiden ud af »Rings Bo« en Stad, som allerede i de ældste Tider var betydningsfuld og anset.

Om Stedets Anseelse faar man en Forestilling, naar

Ringsted Torv.

A. Flensburg fot.

Tilhøjre ses de 3 ældgamle Tingsten.

man véd, at Ringsted alt i Sagtiden var Hovedtingstedet for Sjælland, som Lund var det for Skaane og Viborg for Nørrejylland. Skønt man først i Middelalderen ser Ringsted nævnt som det Sted, hvor Landstinget holdes, kan der ikke være Tvivl om, at der i Byen har været et Ting, hvad enten det nu har været for Herredet eller for Byen alene. Og der er et virkeligt Bevis paa, at det forholder sig saaledes. Den Dag i Dag ligger der paa Ringsted Torv tre gamle

Sten, de gamle Tingsten, hvor Slægt efter Slægt mødtes for at skifte Ret og afgøre Strid.

Ogsaa i religiøs Henseende var det gamle Ringsted i Hedenskabets Tid et saare vigtigt Sted. Det berettes, at der hvert tredie Aar i Ringsted holdtes et Hovedopting (»Hovedblot« kaldet) for Sjælland og hvert niende Aar et fælles »Rigsblot«, hvor det ganske Folk kom sammen for at fejre Guderne og ved Siden af drive Handel. I Ringsted har de gamle Høvdinger, der forestod Gudsyndelsen og som derfor bar Navnet Goder, slagtet Offerdyrene og undertiden ogsaa Mennesker, mens Folket ærede de høje Guder ved mægtige Ædefester. Saa anset var Stedet, at Sagnkongen, Frode den Fjerde, skal have boet her afvekslende med det andet berømte Kongesæde, Lejre. Denne Anvendelse som Kongebo nævnes ogsaa i den ældre Edda, hvor det første Kvad om Helten Helge Hundingsbane ender saaledes:

Hognes Datter skal du eje,
og i Ringsted skal du bo,
have Sejr og mange Lande,
da er Kampens Tid forbi.

Fra den hedenske Oldtid gaar vi over i den kristne Middelalder, i hvilken Ringsted ogsaa har været en anset By, om den ikke længere var Kongesæde. Det var Roskilde, der blev Kongebyen, mens Ringsted stadigt bevarede sin Stilling som et juridisk og religiøst vigtigt Sted.

Valdemarernes storslaaede Tidsalder blev for Ringsted, som for saa mange Egne i vort Land, en Opgangstid. Men allerede gennem den ældre Middelalder hører vi Tale om Staden, der indtil det 12. Aarhundrede har været kongeligt Krongods.

Det vides saaledes, at Knud den Store lod slaa Mønt i Byen, der derved er et af vore ældste Møntsteder. Byens Navn, som i ældre Tider havde den fulde Form »Hirringstad«, kaldes da paa en Mønt »Ricsta«, senere, paa en anden Mønt fra Knud den Helliges Tid, forkortet til »Ri« eller »Reg«. Og Kongerne skænker i rigt Maal Gaver til det Benediktinerkloster, der i det 11. Aarhundrede grundedes i Ringsted, og som forøgede Byens Anseelse højlgt efter at den myrdede Knud Lavard var bleven bisat i Klosterkirken 1130 og senere (1170) blev kanoniseret. Stor Anseelse gav det ogsaa, at Kirken i Middelalderens Storhedstid blev Begravelsessted for Valdemarernes Æt.

I Løbet af Middelalderen viser en Række enkelte historiske Begivenheder, at Ringsted indtog en høj Rang blandt Danmarks Byer.

I Aaret 1170, den 24. Juni, afholdt Valdemar den Store et stort Møde, som er betydningsfuldt i to Retninger. Herom fortæller Saxo i sin Danasaga: »Ved den Tid kom Kongens Sendemænd hjem fra Rom med Bud og Brev om, at hans Ønske var sket Fyldest; hans Faders Sjæl var helligdømt og havde fra nu af Ret til Helgens Navn og Ære. Da Kongen havde faaet den Tidende, lod han udgaa Bud og Brev og stævnedede alle danske Ædlinge til Ringsted paa Sankt Hansdag om Midsommertide, hvor han højtidelig vilde vie sin Fader til Helgen og sin Søn til Konge«. For aaret, som var gunstigt til et Søtoget, skulde dog bruges, hvorfor Kongen afsendte nogle Vagtskibe for at bekæmpe de sørøveriske Kurer og Ester. Dette lykkes tilfulde og fortsætter Saxo, »da de kom hjem, traf de Valdemar i Ringsted, hvor han sammen med en Mængde store Herrer holdt Højtid med fyrstelig Prunk

og Pragt«. Her blev da Knud Lavard skrinlagt ved en prægtig Ceremoni, hvorefter Valdemars unge Søn blev kronet af Ærkebiskop Eskil, som salvede ham og paasatte ham Kronen, medens Folket hyldede ham. Bagefter bad Biskop Helge af Oslo og Ærkebiskop Stefan af Upsala om Fred for Norge. Dette Møde er en Mærkedag baade i hele Landets Historie og for den By, hvor det afholdtes. Ved Knud Lavards Skrinlæggelse og Anerkendelse som Helgen blev Ringsted en hellig og anset By, hvortil fromme Pilgrimme gerne søgte. Ved Kroningen og Hyldningen af den unge Konge indførtes for første Gang denne Skik, som holdt sig indtil 1584, da Christian den Fjerde som den sidste Konge hyldes i Ringsted. Og for selve Riget betød Dagens Møde en Samvirken mellem Kirke og Kongemagt, som i høj Grad befæstede begges Indflydelse og Magtstilling.

Aaret efter, den 21. Juli 1171, blev den sjællandske Kirkeret vedtaget paa Landstinget i Ringsted. Det var Biskop Absalon, som overførte den skaanske Kirkeret til Sjælland og fik den vedtaget i Ringsted. Kirkeretterne indeholder Bestemmelser om Forholdet mellem Gejstligheden og Menigheden, væsentlig bygget paa udenlandske Kilder, men i flere Henseender mildere end disse. Der indrømmes saaledes Bønderne Retten til at vælge deres Præst, ganske vist med Bispens Bifald. Og medens Latinen hersker i det meste af den Tids litterære Mindesmærker, er Kirkeretterne skrevet i det gamle danske Sprog, hvorfor de foruden deres kulturhistoriske tillige har sproglig Betydning.

Og Middelalderen igennem blev Konger, Dronninger og andre fyrstelige Personer jordfæstede i Ringsted. Her vil vi kun minde om Valdemar Sejrs første

P. H. Degn,
Købmand.

J. Røbye,
Købmand.

G. Graversen,
Borgmester.

Dronning, Dagmar, som døde den 24. Maj 1212 efter syv Aars Ægteskab. Det lidet, vi i Virkeligheden ved om hende, har Folket i Tradition og Digtning udvidet til et Billede, der i Skønhed og Ynde er sjældent og enestaaende. Den bevarede Folkevise om »Dronning Dagmars Død«, tegner os i gribende Træk Kongens Sorg og Dronningens ydmygt, fromme Sind, hun beder endnu paa Dødslejet for Fredløse og Fanger, og hun ængstes for Skærsildens Pine, skønt hendes Synd er saa ringe. Og som Omkvæd for Teksten slynger sig de vemodige Ord: »Udi Ringsted hviler Dronning Dagmar«.

Aarhundrederne skrider, og næste Gang vi hører om en historisk Begivenhed i Ringsted, er Valdemars-tidens straalende Opgang afløst af Kristoffer den Andens usle Opløsningstid. Det er Aaret 1329. Kristoffer havde været landflygtig, men hans Halvbroder, Johan den Milde, førte ham paany til Danmark, hvor de to Fyrster i November 1329 i Ringsted sluttede et Forlig, som gav store Dele af Danmark i Johans Vold.

Efter denne Kongens Død med den paafølgende fuldstændige Opløsning besteg hans Søn, Valdemar

Atterdag, 1340 Danmarks Trone. I 40-erne blev Midt-sjælland Skuepladsen for de Kampe, hvorved han søgte at vinde Landet tilbage fra de fremmede Magthavere. 1343 slog han Lejr i Ringsted for derfra at føre sin Hær mod det befæstede Taarnborg, som dog først blev taget 1346; i Julen 1344 tog Holstenerne Ringsted, som de plyndrede. Men i Aaret 1349, da store Dele af Riget var løst og erobret tilbage, aflagde han paa St. Knuds Dag, den 7. Januar, Folket Regnskab paa Ringsted Landsting. 30,000 Mark Sølv har han faaet ind ved Skatter, 10,000 Mark har han lagt til af sit eget, og for Pengene har han indløst Land, saa han nu raadede over 450 Kvadratmil mod 125 i Aaret 1340. En ny Opgangsperiode i Dänmarks Saga forestod.

Omkring de gamle Tingsten afholdtes Landstinget for Sjælland. Ting er i Middelalderen Benævnelsen for enhver Sammenkomst til Forhandling om offentlige Anliggender, særlig Retssager. Der var Syssestingene, som var opstaaet ved Landets ældgamle Inddeling i Sysler; der var Herredsting, hvor de for Herredet fælles offentlige Anliggender drøftedes og afgjordes, Bytinget for hver enkelt Stad, og der var endelig de tre Ting for Rigets tre »Lande« (Provinser): Skaane, Sjælland og Jylland. Paa Landstingene vedtoges Love og Skattepaalæg, Udskrivning af Leding, ligesom Kongerne hyldedes, Domme blev afsagt og Tinglæsning af Overenskomster fandt Sted. Som det vil fremgaa er Landstinget dels af juridisk dels af politisk Beskaffenhed. Under aaben Himmel holdt man Tinget, som alle fribaarne Mænd havde Lov at deltage i; først i Aaret 1584 blev Ringsted Landsting flyttet til et Kapel ved St. Bendts Kirke. Dommene afsagdes i

den ældre Tid af en snævrere Kreds, som sad paa nogle Bænke, ogsaa kaldet «Stokke», hvorfor Nævningerne bar Navnet »Stokkemænd«. Senere — fra det 13. Aarhundrede —, efterhaanden som Folkets politiske Magt svinder og Kongemagten bliver stærkere, tiltager denne sidste sig Retten til at udnævne Tingets Formænd, de saakaldte Landsdommere, der efterhaanden bliver de egentlige Dommere, medens »Stokkemændene« ender som Retsvidner. I Tidernes Løb bliver Landstingets Betydning i politisk Henseende mindre og mindre; Kongerne hyldes dog til 1584; men efter Enevældens Indførelse 1660 svinder den helt, og Tingene opretholdes nu udelukkende som en retslig Institution indtil 1805, da Landsoverretterne i København og Viborg afløser de gamle Landsting. Af og til fandt Begivenheder af politisk Betydning Sted paa Landstinget, men vi ser bort fra disse for at omtale den sidste Kongehyldning i Ringsted: Christian den Fjerdes (se »Kirkehistoriske Samlinger« 2 R., 4 B., S. 400). Man har en Beretning om Gejstlighedens Deltagelse i denne Højtidelighed, der fandt Sted den 8. Juli 1584, hvoraf man kan danne sig et Indtryk af den sidste Kongehyldning.

Kongen, Frederik den Anden, boede paa Ringsted Kloster, hvor han afventede, at Højtideligheden skulde tage sin Begyndelse. Der var bygget et »Pallatz«, som det kaldes i Beretningen, og efter Beskrivelsen er Talen om den Forhøjning eller Tribune, hvorpaa Kongen og Prinsen, som benævnes »den unge Herre«, skulde have deres Plads. Beskrivelsen af det omtalte »Pallatz« er morsom i sit kunstlede gamle Sprog: »Pallatzet først opbyggt aff fyrretreer med rygstycker runden om, en bred trappe, att 4 eller 6 kunde gaa

der op oc reder jeunsides. Er et sterck recke giort omkring Pallatzet, samme recke giort inden oc uden skiult oc offverhengt med rött Engilst; en benck oc sæde for Kongen oc for den unge Herre, med 2 röde fløyelsdyner paa; Pallatzet offverlagt med rött Engilst att gaa paa oc sidde paa knæ att svære (sværge) paa med opracte fingre.

Ceremonien begynder med, at Kongen kommer ridende fra Klostret, ledsaget af Prinsen, som rider ved hans venstre Side, og som følges af fire Herremænd, to gaaende ved Hestens Bidsel, to ved Sadlen. De kongelige tager Plads paa Tribunen, og den kongelige Sekretær, Absalon Juel, opfordrer alle til at sværge Hyldest. Først kaldes Herremændene frem til Eden, derpaa Prælater, Kanniker og Klerke fra Domkapitlet i Roskilde, saa Rektor, Biskoppen og Professorerne ved Københavns Universitet, 4 Herredsprovster, nogle Borgmestre fra København og andre Byer, nogle Raadmænd og endelig Herredsfogder med Bønder. Alle disse skal »med klar og høj Røst, med oprakte Fingre og Knæfald ved Gud og hans hellige Ord love den unge Herre, Hr. Christian den Fjerde, Troskab, Huldskab og Mandskab, og det foruden al Argelist.

Højtideligheden, som fandt Sted paa Ringsted Torv, fik en drastisk Afslutning, som Beretningen, der nu slaar over i Latin, ogsaa melder om. Det kan oversættes saaledes: »Da Hyldningen var afgivet og Eden svoret, steg man ned, hvorefter det Klæde, hvormed Tribunen var smykket, omgivet og draget, blev overladt Folk til Plyndring. Under Plyndringen blev mange saarede, nogle fik Næsestyvere, andre Slag af Knipler, medens mange mistede deres Bytte og blot fik Slag og Saar, og stundom kom det til Blodsudgydelse. I

lang Tid i Forvejen havde det været en saadan Varme og brændende Hede, at Jordens Afgrøde var i den største Fare. Da nu disse Ceremonier var afsluttede, og Kongen og Prinsen med Følge var steget ned fra Tribunen og havde begivet sig til Klostret, falder der en stor Regn, saa rigelig og voldsom, som jeg ikke nogensinde har set den før. Det var et godt Varsel for den udvalgte Fyrste, og ligesom en lykkelig Spaadom, at han skal have en blid Lykke, og at alt skal svare til hans Ønsker. Den hulde Treenighed bidrage dertil! Amen!«

Fra Middelalderens Tid i Ringsted kan endnu anføres, at der har været et St. Jørgens Hospital for spedalske, og et St. Gertruds Hospital. Det sidste kendes kun af Omtalen i Resens Atlas, medens vi har flere Efterretninger om det første. Rundt om i Byerne søgte man efter Evne at tage sig af de spedalske, som i de Tider hørte til Samfundets Udskud, frygtet og foragtet af alle raske. I St. Jørgens Hospitalerne levede disse Stakler Ensomhedens Liv, afsondrede fra Omverdenen, ildesete og henviste til at leve af Almisser. Hospitalet i Ringsted omtales allerede 1261 og virkede under forskellige Former indtil 1631, da det ophævedes, idet dets Indtægter henlagdes under Vartov i København, mod at Ringsted By fik Lov at belægge fire Senge der. Hospitalet bestod af en Gaard med tilhørende Kirke eller Kapel og har rimeligvis ligget i Nørregade paa det Sted, hvor den nuværende St. Jørgensgaard har sin Plads. Da denne blev opført i 80-erne, blev der i Grunden funden Munkesten, som desværre ikke blev nærmere undersøgt, saa man kan kun ane, at det har været Rester af det gamle Hospital. Det interessante ved de ikke rigelige Efterretninger,

der haves om Hospitalet, er, at man helt ned mod dets Ophævelsestid stadig opretholder de gamle middelalderlige Former for Driften, nemlig den at tilvejebringe Midlerne dertil ved at udsende en saakaldt »Terminsbroder«, som drog rundt i Omegnen for at sammentigge Penge og Mad, ligesom Forstanderen, naar fornemme Rejsende gæstede Byen, mødte frem med en Pengebøsse og bad om Almisse. Medens

St. Hansgade i Ringsted.

A. Flensborg fot.

Hospitalet fra første Færd af var beregnet for de spedalske, fremgaar det, at det i det 17. Aarhundrede var Bolig for fire fattige, vanføre Kvinder. De bevarede Dokumenter fortæller om Forsømmelse, Vanrøgt og Forfald men man opretholdt dog Institutionen indtil 1631 (se »Kirkehist. Saml.« 3 R., 3 B., S. 474).

Ringsteds Historie i den nyere Tid fra det 16. til noget ind i det 19. Aarhundrede er Historien om en By i Tilbagegang. Fra at være en Stad, der ved

de Institutioner, der var knyttede til den, og ved de Begivenheder, der har fundet Sted her, virkelig har spillet nogen Rolle i Landets almindelige Historie, bliver den i den nyere Tid, som Tilfældet saa ofte har været med andre Byer, en ringe Provinsby, der udvikler sig som alle de andre. Alligevel er det altid lærerigt at følge en Bys Historie, da den som Regel i det smaa afspejler det store, der sker.

Grundene til Byens Tilbagegang er flere. Ved Reformationens Indførelse ophævedes Klostret, og Byens Helgen, St. Knud, øvede ikke den Tiltrækning paa Lutherdommens Tilhængere, som han havde haft for de troende Katoliker. Det var jo Kætteri at tilbede Helgener. Landstingets politiske Indflydelse svandt ganske hen efter 1660, da den nye Enevælde blev herskende. En overordentlig Masse Ildebrande lagde til Tider Byen næsten ganske øde, medens Krigene ruinerede Borgerne økonomisk, og Borgernes Selvstyre, ogsaa paa Grund af Enevælden, blev stærkt reduceret.

I det 17. Aarhundrede finder vi Ringsted omtalt i de topografiske Værker, som nu fremkommer, og som altid indeholder noget karakteristisk.

1654 udgav Boghandleren Jens Lauritzen Wolf en Danmarks Beskrivelse, som han kaldte »Encomion Regni Dania« (»Danmarks Riges Pris«). Heri siger han om Ringsted: Den By Ringsted, som nu er en ringe Købstad, . . . haver udi i fordums Dage været navnkundig og meget berømt, ikke alene derfor, at den holdes for en af de ældste Kiøbstæder udi Danmark, men ogsaa for den Steds lystige Belejlighed med herlig Skov trindt omkring og herlig Fiskevand. For des [c: derfor] og andre flere ypperlige Aarsagers

Skyld haver mange høyloflige Konger og Dronninger med mange flere andre høyædle og velbaarne sig der deres Begravelser udvalgt«. En af de Mænd, der i den nyeste Tid har beskæftiget sig med Ringsteds Historie, tilføjer meget træffende, efter at have anført ovenstaaende Citat: »Det er meget velbetænkt af de »høyloflige« osv., at de har valgt at begraves, hvor der var godt Fiskevand. . . . Det maa de have haft saare megen Fornøjelse af!«

To Aar efter fremkom Arent Berntsens »Danmark og Norges fructbar Herlighed« 1656; ogsaa han taler om den lille gamle, men nu ubetydelige By. En Udlænding, Østfriseren Ulrich v. Werdum, der 1673 passerede Danmark paa en større Udenlandsrejse, udtaler sig paa følgende Maade: »Den 1. Maj (1673) derfra (nl. fra Sorø) gennem en yndig Bøgeskov, hvori forskellige store Søer med frisk Vand ligger, og derpaa over stenet Mark med Smaaskov til Staden Ringstede, som kun er lukket ved Omkredsen af sine Huse og slet bygget. Den er temmelig stort anlagt med et rummeligt Torv og en stærk bygget Kirke, men altsammen næsten øde; — to Mil fra Soor«. Hans Bemærkninger viser, at Byen ikke var omgivet af Fæstningsværker.

Omtrent fra samme Tid stammer en Ringsted-Beskrivelse paa Vers, forfattet af Laurids Olufssen Kok, som da var Rektor ved den derværende Latinskoie. Han er Forfatter til den smukke Nationalsang: »Danmark dejligst Vang og Vænge«, der mere end Digtet om Ringsted vil gøre hans Navn udødeligt i den danske Litteratur. I denne Sammenhæng har vi imidlertid større Interesse af hans Ringstedsbeskrivelse, der giver os visse kulturhistoriske og topografiske

Oplysninger. At Byen var ubefæstet beskræftes af dette Digt, hvor det hedder:

Saa nidsk vi aldrig var, vi nogen udelukte,
at komme i vor Stad, omskiønt end Lius var slukte;
derfor vi os betien for Port med Gadeled,
om det end knarker lidt, det kommer ingen ved.

De havde altsaa dengang ingen Byporte, men blot knirkende Gadeled eller Bømme. Og Husene var straatækte:

Du (Digteren taler om København) kan vel sex Loft høit med
Skiverstene tække,
i Ringsted Langhalm vil til alle Hus ej række.

— — —
Vi har dog den Profit, der gifver luftig Stuer,
hvor kold det Vintren er, vi ei for Varme gruer.

Byen er lille, den har kun een Gade:

Vi har og ej Behag, at nogen vild skal kiøre
i mange Stræder her, vi har derfor ladt giøre
en Gade af vor Bye, som gaar saa hen paa krydtz,
saa hver kan finde Vej, om han end var en Rydtz.

Han fortæller fremdeles, at der ikke ofres meget paa Byens Vagt; der er Gæs nok i Byen, som kan gøre Anskrig, naar Fjenden kommer, ligesom i Rom i Oldtiden. Han skildrer det nøjsomme Liv i den lille By, de har ikke Vin og Sekt, men Mjød og Brændevin, Kvinderne er ikke pyntesyge, men passer deres Arbejde, og Folk er forsigtige i deres Forretningsdrift. Til Slut taler han om Kirken og Latinskolen; han er stolt af Kirken, men klager over, at ingen vil give noget til den. Koks Oplysning om, at der kun var en Gade, holder dog ikke Stik; muligvis er det blot en poetisk Overdrivelse; der har rimeligvis gaaet en Slags Hovedgade helt igennem Byen; i Virkeligheden

fandtes der naturligvis ogsaa i det 17. Aarhundrede mere end en eneste Gade, hvad man kan se af et Grundris over Byen i Resens danske Atlas, der er fra omtrent samme Tid som Koks Digt.

De Begivenheder, der har præget Byen mest, er som nævnt Krigene og Brandene.

Syvaarskrigen 1563—70, som Frederik den Anden førte for at fornye de nordiske Rigers Forening, kom paa en Maade til at gaa ud over Ringsted i en ret uhyggelig Grad. Det var ikke selve Kampen, men det økonomiske Tryk, der laa tungt over den fattige By. Indkvartering Gang paa Gang, Paabud om at stille Mandskab til Hær og Flaade, og sidst, men ikke mindst, stadige Skattepaalæg. 1566 maa Byen ud med en Mængde Kobber, som skulde bruges til Forfærdigelse af Vaaben. 1568 skal den udrede 200 Daler, hvad den ikke kunde; alligevel faar den Ordre til det følgende Aar at levere Proviant samt betale 100 Daler i Skat; og endelig 1570 300 Daler, noget Proviant og Fodtøj — og senere hen paa Aaret en ny Skat, som skulde anvendes til at købe de fremmede Krigsfolk ud af Landet. Hvis de ikke betalte i Byerne, fik de Indkvartering i Stedet for.

Endnu værre bliver Stillingen 100 Aar efter i Krigen med Sverrig. Vi ser det af den Indberetning, som Udsendinge fra Kongen afgav, efter at de havde besigtiget Byen efter Krigen (se »Fra Arkiv og Musæum, Bd. I, S. 398). Det fremgaar heraf, at Byens Udgifter i Krigens Tid har været 26,503³/₄ Rigsdaler, et umaadelig Beløb for en saa lille By i de Tider. Men de var ogsaa spændt haardt for: først drog de danske Tropper igennem Dag og Nat, hvad der medførte mange Forpligtelser for Borgerne. Og

V. H. Hansen,
Bankdirektør.

Anton Winther,
Købmand.

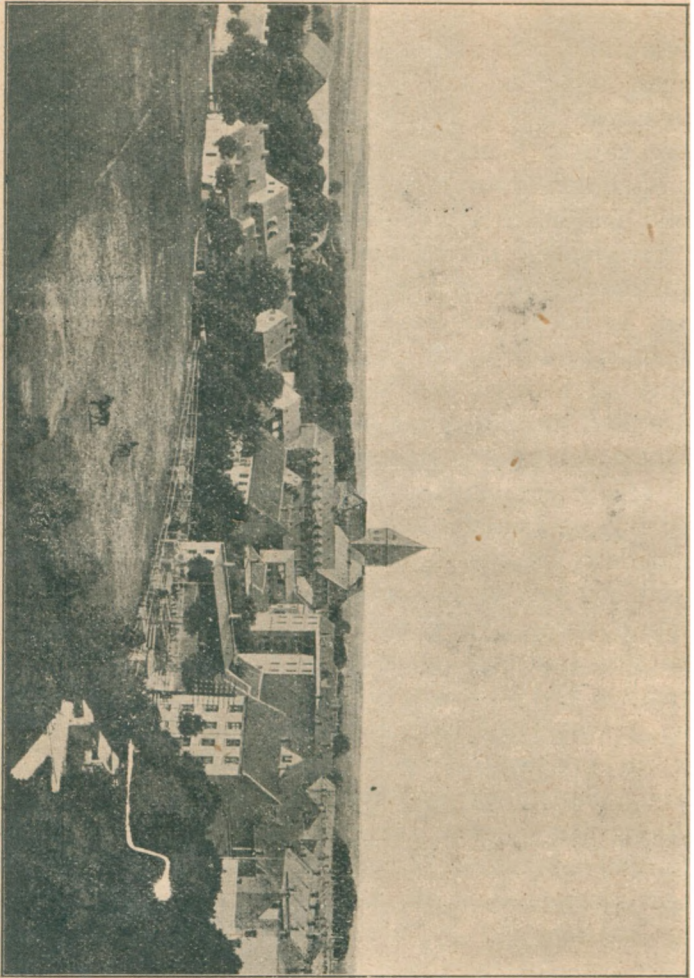

Ahrent Flensborg,
Boghandler.

saa kom Fjenden. Først Svenskekongen selv, derefter Indkvartering af et oplandsk Regiment til Hest og en Eskadron Finner, saalænge Krigen varede; saa kom Kongen igen, og Byen maa udrede store Mængder af Brød, Øl og Salt til Svenskerne, alt imens Borgerne stadig maa være behjælpelig ved Transporten af de Troppemasser, der marcherede gennem Byen, ligesom de maatte betale 400 Rigsdaler hver Maaned i 2 Aar samt daglig afgive 16--22 Arbejdere i 14 Maaneder til Hjælp ved Fæstningsarbejderne i Køge. Endelig 1200 Rigsdaler i Brandskat, hvad der dog ikke hindrede de fjendtlige Tropper i at røve og plyndre. Den gribende Indberetning slutter saaledes: »Vi fattige Mennesker lader enhver dømme, hvad denne arme Bys Indvaanere haver udstaaet, og er nu Armoden saa stor, som ingen skulde tro. . . Og eftersom udi Byen 120 Ildsteder [c: Hjem] er, alle smaa Vaaninger dermed iregnet, samt Gejstligheden, der befandtes deraf, at hos de 70 Borgere hverken til at æde eller drikke var ikke en Haandfuld enten Mel, Malt, Byg eller Rug; men de arme Mennesker

med Hustru og mange smaa Børn maa søge deres Livsophold med Betlende og købe til Føde ved Skiltinger, naar de kan faa noget dertil at fortjene. . . De havde aldrig kunde troet, dersom de det ikke have set, at saadan Armod kunde være til, kunde ikke tænke, hvor Mennesker fik deres Føde eller vilde faa herefter udi denne tilstundende dyre Tid«.

Hvad Krige ikke kunde fuldbyrde, det kunde Ildebrandene, der i en sjælden Grad har hjemsøgt Ringsted. Vi hører Tale om Ildebrande 1534, 1550 og 1590. Særlig den sidste var ødelæggende, hvad der kan ses deraf, at Kongen bevilgede Byen Frihed for Byskat i tre Aar, indtil den var bleven genrejst efter Branden. Ligeledes blev den fritaget for Indkvartering, og den fik af de sjællandske Sognekirker en Afgift til Udbedring og Istandsættelse af Kirken. Men ikke nok med det: 1693 og 1717 brændte paany store Dele af Byen, og endnu to Gange hærgede Ilden den hjem-søgte By, nemlig 1747 og 1806. Branden 1747 ødelagde Ringsted fuldstændigt, idet fire Femtedele af den nedbrændte. Det var den 16. August 1747, lige efter Mid-dag; i lang Tid havde det været umaadeligt hedt, saa alt var ganske tørt og let modtageligt for Ilden. En Dreng, Søn af en Snedker Johan Katow i Nørregade, vilde more sig med at skyde med sin Faders Bøsse; Skuddet antændte Huset, og Ilden forplantede sig med rivende Hast fra Hus til Hus; de tørre Straa-tage og den lige saa tørre netop indkørte Sæd var en altfor god Næring for Ilden, som i Løbet af en halv Time ompændte den hele Nørregade, og som rasede over den ganske By med Undtagelse af den yderste Del af St. Hansgade og Søgade. De fleste af Beboerne arbejdede, da Ilden udbrød, i Marken; men de var

Ringsted By set fra Vandraarnet.

A. Pien sborg fot.

øvrigt ganske magtesløse og maatte se Hus og Hjem som Luernes Bytte; fem Mennesker, deraf to senge-liggende, omkom i Flammerne. De brandlidte fik

Husly, dels i de tilbagestaaende Huse, dels i andre Sogne ude paa Landet. Og langsom rejser Byen sig efter Ulykken; først i 1749 er alle Husene genopførte, men Fattigdommen var stor, saa stor, at man ikke havde Raad til at betale for Musikken, som spillede, da Frederik den Femte 1748 drog gennem Byen; Kæmneren maatte udrede Beløbet af sin egen Kasse.

Følgen af Krig og Brande var, at Ringsted i disse Aarhundrede blev en lille fattig By, som aldrig kunde naa frem. Indbyggerantallet var 1672 700 og — 100 Aar efter — 1769 703, altsaa Stilstand. Der var ikke megen Handel; Beboerne levede for største Delen af Landbrug, som dreves paa Bymarken, der dog ikke tilhørte Indbyggerne selv. Den var først Krongods til det 12. Aarhundrede, hvad vi ovenfor har omtalt, derefter Klostergods. Ved Reformationens Indførelse gik Klostret til Kronen, og Borgerne svarede nu deres Afgifter til Latinskolen, og efter dennes Nedlæggelse til Skolerne i Vordingborg og Køge. Først i Aaret 1810 overdroges den tidligere Latinskoles Jorodomraade til Ringsted Købstad.

Om Livet i Byen ved man kun ganske lidt i Enkelt-heder, men kan drage Slutninger fra Byernes almindelige Kulturliv, men særlige Enkeltheder for Ringsted kan ikke fremdrages. Fra gammel Tid havde Byen sine Privilegier, der havde udviklet sig visse Former for den kommunale Styrelse, hvad vi senere skal komme tilbage til, men ellers har Byen ikke noget forud for Landets andre Smaabyer. Det kan her nævnes, at der indtil 1739 har været en Latinskole, muligvis en Slags Fortsættelse af den katolske Klosterskole. Den havde til Huse i St. Bendts Kirkes søndre Sidekapel og var, som de gamle lærde Skoler

i det hele taget, væsentlig beregnet til at forberede til det teologiske Studium. Desværre er det saare sjældent, at man over disse gamle Skoler har bevaret de enkelte Træk fra Livet der, som giver Billedet Farve og Form; for det meste er det tørre Fakta, der ikke giver nogen Forestilling om Aanden og Tonen, Læreres og Elevers Liv. Men man kan tænke sig, at ogsaa i Ringsted har Hørerne terpet den latinske Grammatik og svunget Ferlen over de smaa Peblinge, der maatte gaa rundt og skaffe sig Mad ved at synge og tigge. Den bekendteste Rektor er den tidligere nævnte Laurids Kok, som virkede i Ringsted i Aarene 1666—73. Den lille Skole har aldrig været særlig berømt, men der er ingen Tvivl om, at den for sin Tid har udført et Arbejde i Kulturens Tjeneste, om end under Former, som vor Tid maa tage Afstand fra.

Endelig var Ringsted jo lige til 1805 Sæde for Landstinget, som ogsaa siden 1584 holdtes i et Kapel ved Kirken. En lang Række fornemme Mænd har beklædt Posten som Landstingets Formand, Stillingen som Landsdommer, og jeg kan ikke nægte mig den Fornøjelse at citere den Indskrift, der findes om disse gamle Jurister i St. Bendts Kirke. Den lyder saaledes:

›Som Templet samler de Gode og Onde,
 Naar Herren Han kalder dem baade [c: begge],
 Som Graven favner hver Ridder og Bonde,
 Naar Tiden ei magter at raade,
 Saa Mindet bevarer i Aarenes Række
 Henfarne af stridigste Værd,
 Navne, der straalere gennem Secternes Dække,
 Tidt flere en Avne ei værd.
 Thi finder Du her i den buntede [c: brogede] Skare
 Ædle, Du hiærlig hukommer.

Hvis Minde Du stræber med Lyst at bevare,
 Og mangel jammerlig Dommer,
 Alle de sade paa Sjællandsfars Landstings Stol
 I Tiden saa stride, der randt,
 Og herlig straalere vel Mangel som Retfærd's Sol
 Mens flere i skyldig Glemsel svandt.
 Vend kiærlig da hid til de Gjæve,
 Trofast de værnede' om Lov og Ret,
 Thi end Dit erkjendtlige Minde de kræve,
 Ædle ved Daad, ei stolte ved Æt;
 Lad Resten og Tallet da Rækken udfylde,
 Saa var jo Livets den vanlige Gang!
 Kun Daarer skal Daarskab og Tomheden hylde
 Og knæle for Fødsel og borgede Rang,
 For Visdommens Yndling, for Retfærdigheds Tolk
 Flætter Saga sin Enigheds Krans:
 Saa skal i hædrende Minde Danernes Folk
 Ikkun hylde den renere Glans«.

Mange af Landsdommerne »svandt i skyldig Glem-
 sel«, kun faa af dem har vundet et kendt Navn i
 Historien; den anseteste er Jørgen Seefeld, og i det
 18. Aarhundredede var Bolle Willum Luxdorff,
 Landsdommer fra 1738 til 1744, en ret bekendt Per-
 sonlighed. Han ejede Mørup og var berømt for sin
 juridiske Skarpsindighed og sin store litterære Dan-
 nelse.

Helhedsindtrykket er dette, at Ringsted ved Over-
 gangen til det 19. Aarhundrede staar som en ringe
 og fattig By, hærgnet af Krig og Brande, med faa Ind-
 byggere og en tarvelig Handelsvirksomhed.

II

KLOSTER OG KIRKE

MEDENS Cistersienserne i Overensstemmelse med deres Ordens Regler lagde deres Kloster i det lavtliggende Sorø, fæstede ligesaa naturligt Benediktinerne Bo i det høje Ringsted. Ordenens Stifter, Benedikt af Nursia, som i Aaret 529 grundede et Kloster paa Monte Cassino i Italien, krævede de højtliggende Steder for sine Klostre, og Ringsted opfyldte denne Fordring. Med Sikkerhed at angive, hvornaar Benedikts Munkeorden slog sig ned der, er ikke muligt. Det er dog sandsynligst, at Klostret blev grundlagt under Svend Estridsen (1047—1076), selv om det først blev fuldført 1081 eller 1082 af Svend Norbagge, Roskildes Biskop, altsaa nogle Aar efter Kongens Død. Munkene kom fra England. Det blev indviet til Jomfru Maria og muligvis ogsaa til St. Bendt, hvem det ofte blev nævnt efter, ligesom det ogsaa efter Knud Lavards Skrinlæggelse 1170 undertiden kaldes St. Knuds Kloster. Benediktinerne skulde først og fremmest overholde de tre Munkeløfter: Fattigdom, Kyskhed og Lydighed; dernæst efter Stifterens Regel daglig anvende 7 Timer til Arbejde, 2 til Læsning og Andagtsøvelser samt undervise Egnens Børn og i det hele taget øve Kærlighedens Gerninger, hvor de kom frem.

Det var af den største Vigtighed for den katolske Religion, at der i Ringsted, Hedenskabets gamle Borg, kom et Kloster som Modvægt herimod. Men ogsaa

over selve Ringsted bidrog Klostret til at kaste Glans, efterhaanden som det voksede sig rigt og stort.

Kilderne til Klostrets Historie er ikke rigelige, og de tillader os kun at følge denne i de største Træk. Vi kender saaledes ikke noget til den første Tid; først fra det 12. Aarhundrede finder vi Efterretninger om Gods, skænket til Klostret, og i Aarhundredernes Løb bliver Ringsted som Sorø et rigt og mægtigt Herrekloster, der i hvert Fald ikke opfyldte Kravet om Fattigdom.

1135 skænkede Erik Emun til Benediktinerklostret Halvdelen af Ringsted Skov, 10 Mark af Byens Midsommergæld (en Skat) til Klæder for Munkene og 6 Bol paa Sjælland. Dertil kom 1148 som Gave fra Svend Grathe hele Resten af Midsommergælden og Ret til at kræve Høstarbejde af Borgerne, endvidere en Eng, et Møllested og Thislund Skov. Valdemar den Store begunstigede Klostret overmaade meget: først gav han det Hov Kirke i Halland; 1164 skænkede han en Del af Ringsted Mark, Gaarde i Lyng, Benløse og flere andre Steder, 1177 Halsted Kirke paa Lolland, foruden at han omkring 1170 lovede enhver, der skænkede Klostret noget af sin Hovedlod, Frihed for alle kongelige Skatter. Hans Dronning, Sofie, og hans Sønner: Knud den Sjette og Valdemar Sejr gav ogsaa rige Gaver. Og deres Eksempel fulgtes af Valdemarernes trofaste Hjælpere, den rige og mægtige Hvide-Æt. Absalon skænkede store Pengegaver, hans Slægtning, Bisp Peder Sunesøn, gav St. Hans Kirke i Ringsted og Benløse Kirke, og 1309 lagde Bisp Oluf Kværkeby Kirke til Klostret. Senere hen i Middelalderen gav Valdemar Atterdag 50 Mark, mod at Klostret til Gengæld afholdt Messer for ham, og Dronning

Margrethe skænkede 1411 2000 lybske Mark, hvoraf de 1500 skulde anvendes til Klosterbygningerne, medens de 500 skulde bruges til 9 fattige Menneskers Underhold. Af Gods gav hun Sæby i Løve Herred.

Ved Siden af Stifteren, Svend Norbagge, er det Kong Valdemar den Store, der mere end nogen anden forøgede Ringstedklostrets Anseelse. For det første udvirkede han hos Paven, at hans Fader Knud

Ruinerne af Knud Lavards Kapel.

Lavard blev gjort til Helgen, hvad der forårsagede en stærk Tilstrømning af Pilgrimme til det nye Valfartssted. Og han bestemte Klosterkirken til Hvilested for sig og sin Slægt. I St. Bendts skønne Kirkerum hviler de mange kongelige Personer, som har skabt Danmarks Middelalderhistorie, baade i gode og onde Tider, og som den virkelige Historie og Digtningens idealiserende Skær har givet en særegen Tiltrækning for enhver Dansk.

Det var den 7. Januar 1131, at den Skændselsdaad

fandt Sted, at Magnus i Haraldsted svigefuldt myrdede Danmarks bedste Mand, Knud Lavard. Afholdt og vennesæl, som han var det hos alle, vandt han straks Ry som Helgen blandt Folket. Han blev jordfæstet i Ringsted Klosterkirke foran Højaltret, men Kirken havde endnu ikke kendt ham hellig, skønt man allerede 1146 havde overført de jordiske Levninger af den døde Martyr fra Graven til et Skrin. Valdemar den Store forhandlede nu først med Ærkebiskop Eskil, dernæst med Paven, Alexander den Tredie, som den 8. Novbr. 1169 udstedte det Brev, der betød Knuds Anerkendelse som kirkelig Helgen, og som fastsatte den 25. Juni som den nye Helgens »Fødselsdag«. Ved det tidligere omtalte Møde blev Knuds Ben svøbt i Silke og nedlagte i et kostbart Skrin, hvorefter der blev holdt Prædiken og sunget Hymner til hans Ære. I Følge en gammel Krønike udraabte den store Skare af de tilstedeværende Gejstlige, Lægfolk og Kvinder: »Lovet være den Herre Jesu Kristus, som gjorde den hellige Knud til Sjællands Værnehelgen!« Og baade Kongen og hans Efterfølgere gav, som vi har set, rige Gaver til deres Stamfaders Kloster og Kirke. Ved Katolicismens Fald forsvandt Helgenskrinet ganske; overalt paa Sjælland ærede Kirken ham som Helgen, Altre viedes til ham, og Kalkmalerier har afbildet hans Skikkelse; selv til Udlandet bredte hans Ry sig.

I Ringsted fejredes hvert Aar to Fester til hans Minde; den ene paa hans Dødsdag, den 7. Januar, kaldtes Passionsfesten; den anden, den 25. Juni, mindedes hans Fødselsdag som Helgen og Skrinlæggelse og kaldtes Translationsfesten. Man har endnu et Skrift, som indeholder Ritualet for de to Festligheder, og det er efter al Sandsynlighed affattet i Ringsted og første

Gang foredraget ved Skrinlæggelsen i 1170. Tillige findes endnu fra Reformationstiden en Skolekomedie »Ludus de sancto Kanuto duce« (Spillet om Hellig Knud Hertug), som sikkert ogsaa stammer fra Ringsted, og som viser den nationale Helgens Popularitet helt ned i Katolicismens Slutningstid.

Men Folket holdt ogsaa fast ved sin Helgen. En Mængde Gilder er viet til St. Knud; muligvis har der ogsaa i Ringsted været et St. Knudsgilde, hvis det er tilladt at drage denne Slutning af Indskriften paa et Signet, som findes paa Nationalmusæet. Paa dette staar: »Sigillum convivii sancti Kanuti Ringstadensis«; disse Ord kan nemlig oversættes paa to Maader, dels: »Seglet for et Gilde for Ringsteds Helgen St. Knud«, hvorved det bliver usikkert, om der er Tale om et Gilde i Ringsted; dels, saa man maa tro, at der menes et St. Knuds Gilde i Ringsted, nemlig naar man oversætter: »Seglet for den hellige Knuds Gilde i Ringsted«. Det er dog rimeligt, at Ringsted ogsaa mindedes sin egen Helgen ved at stifte et Gilde til hans Ære.

Uden at vi er i Stand til at gøre Rede for det i Enkeltheder, kan det slutes, at Ringsted Kloster op gennem Middelalderen indtog en høj Stilling blandt Klostersamfundene. Paven stadfæstede Munkenes Privilegier ved Kundgørelse af 26. Februar 1192, og medens Forstanderne i Begyndelsen var Priorer, ophøjedes de i det 12. Aarhundrede til Abbeder, der efterhaanden kom i Rang med dem i Sorø; om flere af dem vides det, at de ogsaa, ligesom Sorø Abbeden, har siddet i Rigets Raad.

Klosterbygningerne er forsvundne, allerede paa Kortet i Resens Atlas (ca. 1670) er de borte; men at dømme efter Klosters Magt har de sikkert været

rummelige og rigelige. Baade Klosterbygningerne og Kirken har lidt ved Ildebrande i Aarene 1241 eller 42 og 1300, hvad der har haft stadige Ombygninger til Følge. Anlæget har været det almindelige for et saadant Kloster: Bygningerne har dannet en Firkant; de tre Klosterlænger har stødt op til Kirkens søndre Side, to tilmurede Døre i Kirkens søndre Sideskib er til endnu og viser, hvorfra Klosterlængerne udgik. Der har været en Buegang rundt om Klostergaarden som i Sorø, og i Cellerne har stille Munke i Bøn og Andagt, ved from Læsning og kirkelig Skribentvirksomhed tjent deres Gud, medens Kirken har givet Genlyd af Messer og Vigilier til Herrens Pris og de store Afdødes Sjælefredelse.

I sidste Halvdel af det 13. Aarhundrede fik Ringsted ved Siden af St. Knud endnu en Helgen, som en Tid lang nød stort Ry over hele Norden for sin Helighed, om han end aldrig fik Kirkens Sanktion derfor. Det var Erik Plovpenning, Valdemar Sejrs Søn. Hans grusomme Død for Morderhaand (Broderen Abel var stærkt mistænkt), og den haarde og bratte Gengældelse, der ramte hans Mordere, kastede Martyriets Skær over ham. Han blev begravet i Slesvig, men førtes 1258 til Ringsted, hvor han snart fejredes som en Helgen. 1901 undersøgte hans Grav, af hvilken Levninger nu findes i et af St. Bendts Kirkes søndre Sidekapeller; den er af Teglsten med Tagoverbygning. Der gik Rygter om Jertegn ved Graven i Ringsted, Gilder indviedes til ham, og man har endnu en latinsk Fortegnelse over disse Jertegn. Det mest haandgribelige Bevis paa hans Helgenry findes den Dag i Dag i Ringsted Kirke; det er de Kalkmalerier, som under Restaureringen afdækkedes paa Taarn-

hvælvingen. Foruden de tre Hovedbilleder af Kristus, St. Knud og Dronning Agnes, Erik Glippings Enke, findes der et stort Maleri af Kong Erik, afmalet i kongeligt Skrud med Helgenglorien om Hovedet og siddende paa Tronen, med de kongelige Insignier. Hertil slutter sig en hel Række mindre Billeder, malede ved Hvælvingskappernes Fod. De forestiller: Kong Erik ved Brædtspillet. Meddelelsen af Syndernes Forladelse, Nedstyrtningen af Liget i Slien og Fiskerne, der finder Liget.

Ved Reformationens Indførelse fik Ringsted som de øvrige Herreklostre Lov til at bestaa under gejstlig Styrelse, men det tilhørte Kronen og blev efterhaanden kongeligt Len. Efter 1540 var det ikke længere Abbeder, der styrede Klostret, men Forstandere, udnævnte af Kongen, dog endnu nogle Aar med Titel af Abbeder. De to bekendteste Forstandere for Ringsted Kloster er Ivar Bertelsen og Jørgen Seefeld.

Ivar Bertelsen er født ca. 1550, studerede Teologi og blev 29 Aar gammel Professor ved Universitetet. Han var en frittalende og stridbar Herre, som kivedes med sine Kolleger, og som snart, da han var saa kættersk at udelade Djævelbesværgelsen ved Daaben, blev hensat som Fange paa Sorø Kloster, hvor han studerede den store Bogsamling og forfattede flere Skrifter om sit Standpunkt samt drev historiske Undersøgelser. Og efter en Samtale med Kongen, Frederik den Anden, blev han fri og udnævntes til Lensmand og Abbed over Ringsted Kloster. Han fik Klosterkirken gjort til Sognekirke i Stedet for den gamle St. Hanskirke, der nedreves 1561, og han sør-

gede for, at Latinskolen traadte i Virksomhed. Ivar Bertelsen døde 1583.

Jørgen Seefeld var Lensmand over Ringsted fra 1630 til 1662. Han blev stærkt benyttet til prekære, diplomatiske Hverv og viste baade her og senere som Lensmand og Dommer stor Dygtighed og Retsindighed. Mest bekendt er han blevet ved sin enestaaende Bog-samling og den sørgelige Skæbne, den fik. Han samlede sig, velhavende og ugift som han var, efterhaanden 26,000 Bind, hvoraf mange Sjældenheder, der ordnedes af Bibliotekarer og studeredes ivrigt af de lærde Professorer fra Sorø og mange Udlændinge. 1656 skrev Topografen Arent Berntsen, at denne Bog-samling ikke havde sin Lige i det danske Rige og udtalte Haabet om, at den »Fædernelandet til Ære aldrig maatte splittes ad«. Men det kom ganske anderledes. Svenskekrigen brød ud, og Forræderen Corfitz Ulfeldt, som var Jørgen Seefelds Fjende, havde af Svenskekongen sikret sig Ret til at bemægtige sig hans Bogsamling. 1658 førtes den af svenske Soldater til Ulfeldts Gods, Bavelse, og senere til Sverig, hvor den landede i Stockholm og ganske er gaaet til Grunde ved Ildebrand. Kun ganske faa Haandskrifter og en Bønebog er tilbage af det uvurderlige Bibliotek, som gik tabt ved en dansk Mands Forræderi.

Klostret var altsaa blevet et kongeligt Len, der styredes af Lensmænd, som i Reglen tillige var Landsdommere. Godset afrundedes ved Mageskifter, og i dets Drift afspejles hele den Tids trøstesløse Undertrykkelse af Bondestanden, som maatte gøre Hoveriarbejde og i det hele indtog en stærkt afhængig Stilling; kun ganske faa var Selvejere. Saaledes gik det fra 1592 til 1660.

Efter den Tid var det Enevældens Periode, hvor Adelen trængtes tilbage, og Chancerne, for at dygtige Borgere kunne komme frem, blev større. Kronen var i Pengetrang efter de svenske Krige, hvorfor Ringsted Kloster nu udlægges som Betaling til kongelig Hofslagter Niels Olufsen. Fra 1688 til 1720 var det paany i Kronens Besiddelse; saa købtes det af Gieseгаards Ejer, Christian Carl Gabel, som dog kun beholdt Bøndergodset, mens Gaarden 1724 kom i Hænderne paa en Krigsraad Langenfeldt, der 1741 solgte den til et Medlem af Slægten Neergaard, der ejede den indtil 1804. Neergaarderne var dygtige Landmænd, som indførte nye Driftsmaader og udskiftede Bøndergodset. Kancelliraad Jørgen Quistgaard havde kun Godset i fire Aar indtil 1808. Bygningerne laa stadig i nær Forbindelse med Kirken; i Tidernes Løb var der sket en Del Ombygninger, saa de gamle Klosterbygninger efterhaanden var forsvundne helt. Saa brændte det straaetækte Bygningskompleks i Aaret 1806, hvorefter den farlige Forbindelse med Kirken ophævedes, og de nye Bygninger lagdes et Stykke fra denne.

I de sidste 100 Aar har Ringsted Kloster været et Fideikommis i den Bùgelse Slægts Eje. Caspar Peter Bùgel købte Godset i 1808 og indrettede 1814 Fideikommiset med indgaaende Bestemmelser for Nydelsen af Formuen og Godsets Skæbne i Tilfælde af Slægtens fuldstændige Uddøen. Gang paa Gang har man forsøgt at faa de hæmmende Baand løste, men først i den allernyeste Tid er det lykkedes; i 1913 blev det bestemt, at Klosters Fæstegods kunde sælges, og i Aar, 1918, har Ringsted Kommune for 1,200,000 Kr. købt den Jord mellem Klostret og Jernbanen, der

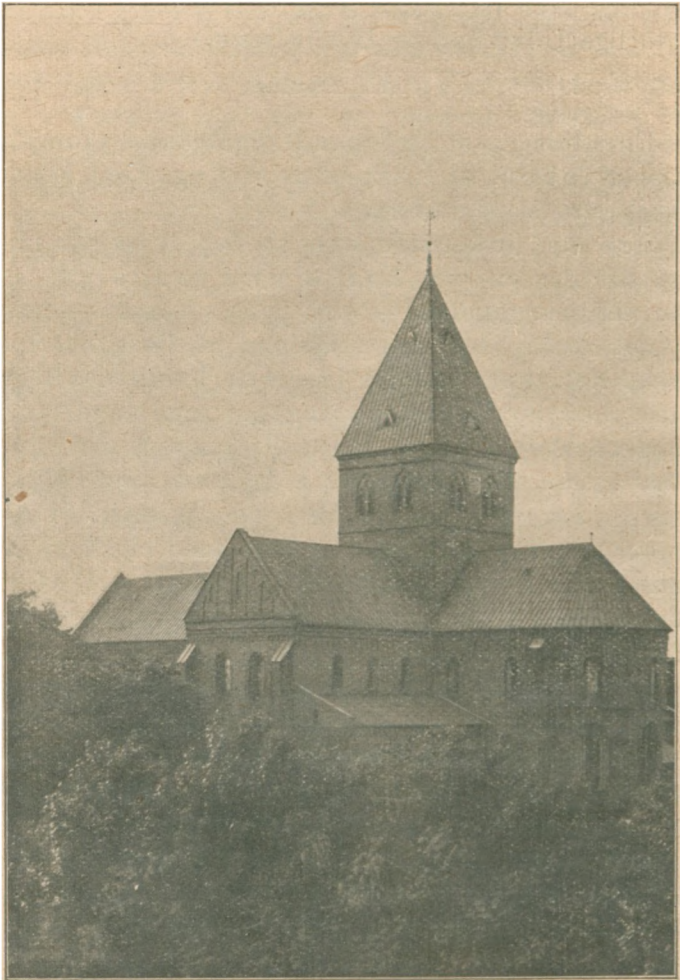
i mange Aar har ligget som en Hæmsko for Byens naturlige Udvikling og Udvidelsestrang.

Ene tilbage af det gamle Benediktinerkompleks staar Kirken, et enestaaende rigt og skønt Mindesmærke fra Middelalderen.

Før den nuværende smukke Teglstenskirke rejste sig, laa der en lille Kirke af Fraadsten, som Benediktinermunkene — efter Saksens Udsagn — havde bygget omkr. 1082 med Bistand af Roskildebispen, Svend Norbagge. Ved den i dette Aarhundredes Begyndelse stedfundne Restaurering har man fundet betydelige Rester af denne ældste Kirke, som var viet til »Vor Frue«. Den har ligget i det nuværende Midterskib og har været ca. 60 Alen lang og knap 14 Alen bred. Den har kun haft et Skib med et aflangt firkantet Kor og en halvrund Alterniche mod Øst. I denne første Kirke jordedes Knud Lavard foran Højalteret.

Kong Valdemar den Store ombyggede efter sin Tronbestigelse Kirken helt og kaldes derfor med Rette paa »Ringstedtavlen« »ampliator hujus ecclesie« (denne Kirkes Udvider). Henimod Aar 1200 fuldendtes den nye store, af røde Teglsten opførte Bygning, som efter Restaureringen, der var færdig 1909, paany er genopstaaet i sin gamle, rene Skikkelse

St. Bendts Kirke er en treskibet Korskirke (et tredelt Langskib og et Tværskib) med een stor Korrunding og fire smaa Sidekapeller mod Øst. Materialet er de békendte Munkesten, som netop i Valdemars-tiden kom op i Danmark, og som ogsaa nævnes paa den Blyplade, der ved Aabningen af Kong Valdemars

St. Bendts Kirke.

A. Flegsborg fot.

Grav 1855 fandtes i denne. Et Træloft har i den første Tid dækket baade Langskibet, Tværskibet og

Koret, mens Sideskibene og Apsiderne har haft Hvælvinger. Efter Branden 1241 eller 42 indbyggedes Hvælvinger i Stedet for Trælofterne. I Tidernes Løb misprydedes Kirken en Del ved uheldige Forandringer af forskellig Art, særlig efter den skæbnesvangre Brand i 1806. Dengang led Langhusets Vestparti stor Skade, det søndre Sideskibs Hvælvinger styrtede sammen, Taarnspiret brændte og de smaa Kapeller mod Øst tildels ogsaa. I flere Aar henstod Kirken udsat for Vind og Vejr, i 1813 endog brugt til Hømagasin, som Chr Molbech fortæller i sine »Ungdomsvandringer«. Man tænkte en Tid lang endog paa at nedbryde Kirken og opføre en ny, men i de pengefattige Tider, som det var, nøjedes man med en Restauration, som var en sjælden Mishandling. Den var fuldført 1816, og da stod Kirken, som de fleste kan mindes den: De smaa Kapeller nedrevne, største Delen af Vestpartiet nedbrudt og afsluttet af en høj Gavl, som gjorde Kirken kort og klodset, Taarnet forsynet med et næsten fladt Tag. Først den sidste Istandsættelse har raadet Bod paa alle disse Misgreb. Nu staar de skønne, røde Sten med deres naturlige Farver, Vestfacaden og de smaa Apsider mod Øst er genopførte, Kirken er forlænget til sin oprindelige Størrelse, og et smukt, pyramideformet Spir har afløst det gamle, flade Tag.

Kaster man Blikket paa Kirkens Ydre, faar man Indtrykket af en sjælden Renhed og Simpelhed i Stilen. Den Linie, som Korrundingen og de fire smaa Apsider danner, er af en enestaaende ædel og storladet Virkning. Hele Middelalderens Fromhed og Iver for at tjene Gud og gøre de Huse, der rejstes til hans Ære, til værdige Templer for ham, der mere

end nogen anden Magt beherskede de Tidens Sind, afspejler sig i dette Bygningsværk fra vor nationale Blomstringstid i det 12. Aarhundrede. Fra Syden lærte Nordboerne Anvendelsen af Teglen, men sjældent har et fra Udlandet tilegnet Byggeemne mere passet til dansk Natur og danske Omgivelser. Kirkens Taarn er ikke oprindeligt; der har først blot været en Tagrytter, men omkring Aar 1475 blev under Abbed Byrge opsat et Taarn, som indtil Branden 1806 var forsynet med et Spir i Renæssancestil, fra 1816 til Restaureringen med det omtalte flade Tag.

I det indre danner de gotiske Hvælvinger en skøn Enhed sammen med den øvrige romanske Stil og Kirkens Inventar, som repræsenterer alle Stilarter i vor Kunst fra Middelalderen til den nyere Tid.

Betræder man Midterskibet, ser man først en Række Ligstene; de dækker Gravpladserne for de 21 kongelige Personer, der har fundet deres Hvilested i Ringsted Kirke. Først finder man Stamfaderen, Hellig Knud Lavards Grav, og dernæst en lang Række fyrstelige Mænd og Kvinder, hvoraf vi indskrænker os til at nævne Valdemar den Store, Knud den Sjette, Valdemar Sejr med sine to Dronninger, Berengaria og Dagmar, Erik Plovpenning, hvis Ben imidlertid 1520 blev optaget og indsat i en af de nordre Korpiller, hvor en hvid Tavle angiver Stedet. Ved Gravenes Aabning i Frederik den Syvendes Nærværelse 1855 fandtes vigtige Ting. Først i Valdemar den Stores Grav en Blyplade med en latinsk Inskription, som fortæller om Kongens Hovedbedrifter. Dernæst hans Dronning Sofies og Dronning Berengarias Kranier, nogle Tøjrester og et Stykke af sidstnævnte Dronnings Haarfletning, som for faa Aar siden gav Digteren

Det indre af St. Bendts Kirke. A. Flensburg fot.

Valdemar Rørdam Anledning til at skrive et stort, højstent Digt. Gravpladserne blev endvidere under-

søgte 1901 ved Restaureringen, hvorved Erik Plov-pennings Grav med Teglstensoverbygningen fremdroges. De to Undersøgelser bekræftede paa en smuk Maade den Beretning om de kongelige Begravelser, der findes paa den saakaldte »Ringstedtavle«, et paa Latin affattet Dokument. Alle de nævnte Mindesmærker findes endnu i Kirken.

Gaar vi op i Højkoret, standser man uvilkaarligt ved en stor Gravplade, som dækker over Erik Menved og Dronning Ingeborg. Det er det ældste bevarede Gravmæle over en kristen, dansk Konge og bestaar af en mægtig Messingplade, forestillende Kongen og Dronningen. Dr. phil. F. Beckett har nærmere beskrevet dette Minde og anser Værket for et flandersk, indført Arbejde. Han fortolker Fremstillingen saaledes: »Begge holder de Sceptret i Haanden, Kongen desuden det dragne Sværd, Dronningen en Bønebog. Kong Erik træder paa to Løver, Modets Tegn, de to Skødehunde ved Dronningens Fødder er Trofasthedens Symbol. Foroven bærer Englene i et Klæde deres Sjæle mod Himlen under Røgelseduft og Basunstød, forneden paa Soklen er Tilværelsens Glæder, Vildsvine- og Hjortejagt, let antydende, og til Siderne ser man Apostle, en Profet og Konger fra det gamle Testamente«. I Randen findes en Indskrift med ydmyge Bønner. Rige gotiske Ornamenter omgiver de to Figurer, hvis Ansigter af Alabast stammer fra en senere Tid end selve Pladen.

I Koret findes Altertavlen fra 1699 og 26 gamle Munkestole af Egetræ, indrettede med løse Klapper til at slaa op. Da Munkene var uddøde, benyttedes disse Stole af Latinskolens Peblinge, som nok er dem, der har udskaaret de mange Navne i Panelet bag.

Stolene. Over hver Stol findes Billedskærerarbejder med Motiver fra det gamle og det nye Testamente. Døbefonten stammer fra det 12. Aarhundrede. Paa Korets Vægge findes fire Kalkmalerier, hvoraf de tre forestiller en ukendt Helgen, Maria med Barnet og Knud Lavard, medens det fjerde blev ødelagt, da i Aaret 1582 Kong Frederik den Andens og Dronning Sofies Vaabner blev malet paa dets Plads. Paa den nordre Væg hænger et Epitafium over Oluf Mouridsen Krognos og Anne Hardenberg, Frederik den Andens Ungdomselskede.

I Centralhvælvingen har de tidligere omtalte Kalkmalerier fra Erik Plovpenning's Liv deres Plads. Midterskibet optages endelig af en Del Epitafier samt af den interessante Skjoldfrise, der bestaar af ca. 100 Skjolde med Vaabner for en Række Mænd og Kvinder af adelig Slægt.

Sideskibene. I det søndre findes de to til-murede Døre, som fordem førte ud til de øvrige Klosterbygninger, og hvorigennem Munkene har vandret fra deres Celler til Andagterne i Kirken. I det nordre behersker et mægtigt Monument i blaaligt Marmor ganske Indtrykket. Det findes i et særligt Kapel, Neergaardernes, og er en høj Pyramidebygning, som Billedhuggeren Wiedevelt har udført i det 18. Aarhundrede. I Kisterne ligger Jens Bruun Neergaard til Svenstrup og hans Hustru.

I de to Korsarme, hvoraf man i den nordre har den hyppigst benyttede Indgang til Kirken, findes en Række Ligestene. I den nordre endvidere et Maleri af Jørgen Roed, skænket af ham selv til Kirken, og forestillende Simeons og Annas Møde med Frelseren.

De fire smaa Kapeller. I de to nordre ogsaa en Del Ligstene, blandt hvilke vi fremhæver den over Anna Hardenberg og hendes Mand. I disse Kapeller var det, at Landstinget afholdtes, medens Latinskolen havde Plads i de to sydlige; det ene af disse benyttes nu til Skriftestol, det andet til Museum. I Museet findes en Del meget interessante Levninger, deriblandt »Ringstedtavlen«, Levningerne af Erik Plovpennings Grav og Oluf Mouridsens Sværd fra det 16. Aarhundrede.

Der kunde endnu være mange Enkeltheder at fremhæve, men vi vil slutte Beretningen om den minderrige Kirke med at udtale Haabet om, at der i vort Land altid maa findes Mænd med den dybe historiske Forstaaelse og den Pietet, der har givet sig Udtryk i den smukke Restaurering af et Bygningsværk, som ikke alene Byens Folk, men enhver Dansk kan være stolt af.

III

RINGSTED I DET 19. OG 20. AARHUNDREDE

I Oldtid og Middelalder er Ringsted Byen, der tillige har landshistorisk Betydning. Fra det 15. til og med det 18. Aarhundrede er det Fattigdommens og Tilbagegangens Tider. Det 19. Aarhundrede kan for den første Halvdels Vedkommende kendetegnes som en Fortsættelse af tidligere Ringhed eller nærmest som en Stilstandsperiode, indtil den friere og mere bevidste Organisation af Borgerne bringer Liv og Fremgang med Udnyttelse af de forhaandenværende Muligheder. Fra Aarhundredets Midte spores den nye Tid, hvor man roligt og solidt arbejder sig frem indenfor de givne Rammer, saa at Ringsted nu maa siges at være en jævnt opvoksende Provinsby, hvis Beboere har forvaltet deres Pund godt og trofast.

Det lille straatækte Ringsted, hvis Indbyggere for en stor Del levede af Landbrug, gik ind i det nye Aarhundrede med det ikke imponerende Tal af 817 Indbyggere i Aaret 1801. De første Aar af Aarhundredet blev bevægede og indholdsrige Lørdag den 21. Juni 1806 saa den residerende Kapellan, Hr. Adolf Petersen, »med Skræk den mørkeste ildblændende Røgdamp slaa ud fra Ringsted Kloster«. Det var den sidste store Brand, der hjemsøgte By og Kirke. Kl. halvti brød Ilden ud, og Kl. 2 laa Klostret,

A. Wengel,
Apoteker.

H. J. Klint,
Urmager.

J. Nielsen Saaby,
Guldsmed.

Postgaarden, et Par Huse paa Torvet og næsten hele St. Hansgade i Aske, 27 Familier blev husvilde, og en gammel Kone omkom i Flammerne. Nøden var stor, men Hjælpen blev godt organiseret og virkede hurtigt. Som tidligere omtalt led særlig Kirken stor Skade, hvorfor Gudstjenesten en Tid lang maatte holdes i Borgerskolen (om Branden, se nærmere kirkehist. Saml. 4. R., 2. B., S. 753).

Aaret efter, 1807, kastede Krigen mørke Slag-skygger ind over det hjemsogte Sted. Ogsaa her er vi saa heldige at have en samtidig Beretning fra den ovennævnte Kapellan, Ad. Petersens Haand (se »Museum« 1893, I, 234). I August Maaned begyndte Uroen: Kurerer ilede frem og tilbage, Rejsende drog hid og did, og en Morgen rejste den sindssyge Konge, Christian den Syvende, igennem Ringsted i hastig Flugt til Holsten. Kort efter ankom Englænderne, som fra Gørslev udstedte et Brev, hvorved Ringsted betragtedes som en erobret By, der under Trudsel af militær Eksekution havde at afgive Havre, Brød osv. i store Mængder. Dette skete den 30. August 1807.

Kapellanen maatte i Deputation med flere Borgere, hvoraf en bar det kendte Ringstednavn Klint, begive sig til den engelske Kommandant i Gørslev, hvor de opnaaede, at Byen blev skaanet. Dagen efter ankom den engelske General til Ringsted sammen med 3000 Mand, hvoraf flere var Tyskere. Adskillige Borgere havde ca. 100 Mand i Kvarter. Kirken brugtes til Oplag for Korn og Fødevarer, og en Del Misgreb fandt Sted, baade Tyverier og Voldtægtsforsøg. At de fremmede Uniformer gjorde Lykke hos Kvinderne, er det næsten overflødigt at berette.

I Juni 1808 kom Danmarks Forbundsfæller, Spanierne, til Ringsted. De broget klædte, sydlandsk udseende Soldater gav Byen et ejendommeligt Præg; Kapellanen fortæller, hvorledes man overalt saa dem rygende deres »Cigarros«, hvad der vakte stor Frygt for Ildebrand. Meget betegnende for den magelige spanske Nation er det, at de holdt strengt paa deres »ciesta« (Middagssøvn). Paa Torvet holdt de med stor Andagt deres Gudstjeneste. De skal have opført sig godt, selv om der under det senere Ophold i Ringsted — de laa i Mellemtiden i Roskilde — forefaldt forskellige Uroligheder. Byen led naturligvis under disse Indkvarteringer, St. Hansgade blev ganske opkørt af den stærke Færdsel med Kanoner og Træn, saa den i 1808 maatte underkastes en grundig Istandsættelse, og Borgerne blev ofte narrede for Kvarterpengene.

Efterhaanden begynder de nye, friere Tider at gøre deres Virkning gældende ogsaa i Ringsted. I 1838 afholdes det første kommunale Valg, det var de saakaldte Borgerrepræsentanter. Der kommer mere Liv og Bevægelse, Indbyggerantallet stiger, saa det i 1845 er 1223, 1850 1380 og 1855 1477.

Vi er nu naaet ned til det 19. Aarhundredes anden Halvdel, hvor Fremgangen tager til. I første Række skyldes det naturligvis Jernbanen, som aabnedes 1856. Allerede 1854 var Arbejdet paa denne naaet tæt op til Ringsted, og den 15. Maj 1854 lagdes Grundstenen til Broen over Ringsted Aa, eller, som den dengang benævntes, Næsby Aa. Folk var levende interesserede i det store Opfyldningsarbejde, der fandt

Carl C. Niensens Købmandsgaard, opført 1852.

Sted her, og de valfartede langvejs fra for at gøre sig bekendt med Anlæggets Fremgang. Det gik kun langsomt frem. Arbejderne, som aabenbart ikke hørte til de roligste, havde mange indbyrdes Skænderier, og de Englændere, som skulde lede Banens Anlæg, var ikke ivrige til at betale dem deres Løn, hvorfor Strejker afbrød Arbejdet. Der var undertiden Slagsmaal mellem de forskellige Nationer, Englændere, Tyskere og Svenskere, hvoraf Arbejderskaren var

A. Schiøtte,
Urmager og Optiker.

Carl C. Nielsen,
Købmand.

C. O. Raun,
Købmand.

sammensat, og een Gang bankede Karle fra Ringsted nogle Tyskere, der havde overfaldet en dansk Arbejder. Endelig fandt Banens Aabning Sted den 26. April 1856. Allerede 1847 havde vi faaet det første Stykke Jernbane fra København til Roskilde, og med Forlængelsen fra sidstnævnte By til Korsør var det, vi nu kalder Vestbanen, færdig. Kongen og Grevinde Danner tillige med Ministrene og Udlandets Gesandter foretog Turen med det første Tog, som standsede i Ringsted en halv Time. Borgerne fejrede om Aftenen den betydningsfulde Begivenhed ved en stor Fest, som det oprindeligt havde været paatænkt at afholde i Ventesalen, hvad Jernbanens Direktør, Rothe, satte sig imod. Den fandt da Sted i Vognhallen. Nu var Ringsted i en Forbindelse med Omverdenen, som fik stor Betydning for Byens Vækst, selv om Klosters fideikommissariske Baand forbød at lægge Stationen saa nær til Byen, som den burde have været. Men Begyndelsen var gjort. Først i det 20. Aarhundrede forbedredes Forbindelsen yderligere, da Ringsted-Køgebanen aabnedes 1917; men endnu venter vi paa den

sjællandske Midtbane fra Næstved over Ringsted til Hillerød, som allerede er afstukket, men som endnu ikke er fuldendt. Først den vil gøre Ringsted til det Jernbaneknudepunkt, hvortil Byens centrale Beliggenhed i Sjællands Midte ganske naturligt kvalificerer den.

Ved Siden af Jernbanen er Oprettelsen af Ringsted Industriforening 1868 den vigtigste Begivenhed i Byens nyere Historie. En saadan Forenings Oprettelse betyder Organisation af Erhvervslivets Mænd og dermed Muligheden for at løse Opgaver, som den enkelte ikke vilde være i Stand til. I de 50 Aar, Foreningen har været til, har den da ogsaa paa mange Maader været Centret for Udviklingen af Ringsted Bys Haandværk og Industri. Foreningen ejer Teknisk Skole, som ligger paa St. Hans Kirkeplads, hvor i fordums Tid den gamle Sognekirke laa; Skolen er opført efter Tegning af Arkitekt F. C. C. Hansen, Sorø, og indviedes 1891. Ringsted Industriforening fejrede i dette Aars Begyndelse sit 50 Aars Jubilæum under megen Højtidelighed, og af en Sum Penge, som Privatfolk og Firmaer skænkede i den Anledning, er der dannet et Jubilæumsfond, hvis Midler skal anvendes i oplysende Øjemed. Mange gamle ansete Ringsted Borgere har med Hæder virket i Foreningens Tjeneste; af dem nævner vi Rækken af Formænd gennem de 50 Aar. Det er følgende Mænd: Kordegn Ishøj, cand. polyt. H. V. Jensen, Købmand Brüel, Fotograf Bock, Tobakshandler H. E. Jensen, Købmand Bræstrup-Nielsen, Skrædermester Grafh og for Tiden Urmager Klint, som tilhører en bekendt Ringstedfamilie. Han er født 1863 i Ringsted, hvor han etablerede sig 1889. Foruden at varetage sin solide, store Forretning, som ligger i hans egen Ejendom

H. Hermansen,
Maskinfabrikant.

M. Mathiasen,
Maskinfabrikant.

J. K. Jørgensen,
Cyklefabrikant.

paa Hjørnet af Torvet og St. Hansgade, og som er bygget i Aarene 1897—98, har Urmager Klint stadig været en flittig Arbejder i sin Bys Tjeneste, saaledes fra 1903—09 som Medlem af Byraadet og Ligningskommissionen. Urmager Klint sidder endvidere i Bankens Forretningsudvalg og er som nævnt den virksomme og energiske Formand for Industriforeningen, ved hvis Jubilæum i Aar han modtog Ridderkorset.

Fra 60 ernes Midte er Fremgangen fast og solid. 1860 har Byen 1653 Indbyggere, 1880 2127, 1890 2426 og i Øjeblikket ca. 4000. Store Begivenheder har naturligvis ikke udspillet sig i Byens Historie; Krigen 1848 og det politiske Røre i Aarene deromkring fulgtes ogsaa i Ringsted med Interesse og Agtpaagivenhed; 1853 vækker Kolera-Epidemien Ængstelse og Uro; først er man fuld af Medlidenhed med de i København hjemsogte og indsamler ved en Fugleskydningsfrokost 56 Rigsdaler til københavnske Børn, hvis Forældre er bortrevne af den frygtelige Sygdom. Snart forefalder der ogsaa i Ringsted nogle Tilfælde

af Sygdommen, og der hersker en Tid nogen, dog ikke overdreven Bekymring, som snart svinder, da Tilfældene ikke forøges. Samme Aar faar Byen sit første Blad: »Sjællandsposten«, som dog efter en kyndig Mands Forsikring ikke er særlig lokalt præget. To Aar efter staar den lille loyale By paa Hovedet, da Frederik den Syvende besøger Kirken for at overvære Aabningen af Kongegravene den 4. September 1855. Besøget varede i tre Dage og Byen var festlig illumineret til de høje Herrers Ære. Foran Kongens Bolig paa Torvet var rejst en Æresport, som bar følgende Indskrift:

Velkommen Konge! Ej blot store Minder,
men trofast Kjærlighed hos os Du finder.

Og den folkekære Konge modtog Borgerskabets Hyldest og takkede i faa, men kongelige Ord.

De ovenomtalte Begivenheder: Jernbanens Aabning, Industriforeningens Stiftelse og den nyere Tids friere Styreformer og Rørelser danner tilsammen Baggrunden for de følgende Aars kommupale Fremgang. Mens Borgerne skød til Fuglen og ofte morede sig rigeligt, finder vi ved Siden heraf et grundigt Arbejde for at bringe Byen paa Højde med Tidens Krav. »Ringsted Folketidende« oprettedes 1871 og virker mægtigt til at fremme politisk og kommunalt Liv, Rigsdagsvalgene følges med stor Interesse, Byens Grænser udvides, idet i 70-erne St. Knudsgade anlægges, i 80-erne fulgt af Dagmarsgade i Forbindelse med et stærkt Byggeri, særlig ved Køgevejen i 90-erne. I det 20. Aarhundrede opstaar et helt nyt Kvarter i Ringsteds nordøstlige Del mellem Byen og Lystanlæget, der var anlagt allerede 1898. En Mængde offent-

lige og private Bygninger opføres: 1866—67 anlægges Gasværket, som er udvidet flere Gange, sidst i 1909; Vandværket i Aadalen ved den nedlagte Have Mølle stammer fra 1885 og er fuldt ud moderne indrettet med artesisk Brøndboring; Vandtaarnet, hvortil Vandet pumpes, ligger ved St. Hans Kapel. Fra det nye Aarhundrede skriver sig Elektriciteværket, anlagt 1902, det store Skoleanlæg i Villakvarteret omkring 1906, Pavillonon i Anlægget 1907 og Kasernekomplekset i Teglgaards Allé fra 1913.

Betragter vi Byen, som den nu er, falder det straks i Øjnene, hvor faa gamle Bygninger den rummer. Det er en Følge af de mange Ildebrande, der har raseret Byen for alt gammelt og fortidigt. Kommer man fra Jernbanen, forstaar man ikke Byens Plan; Stationen ligger uorganisk og umotiveret et Stykke borte fra Byen, adskilt fra denne ved Klostermarken, som i Aarhundreder har hindret Udvidelsen, men som nu, da den tilhører Byen, om nogle Aar vil vise et nyt Ringsted. Stationen hører til den kedelige Type af de grimme gule Stenbygninger, som Vestbanen er belemret med, men som heldigvis synes at skulle erstattes med smukkere og mere tidsvarende Bygninger, som det allerede er sket flere Steder paa Strækningen. Fra Ringsted udgaar den i Sommeren 1917 aabnede Bane til Køge, et privat Føretagende, der har Station og Personale fælles med Statsbanen, der altid overtager Tjenesten, saasnt en Privatbane kommer ind paa Statsbanernes Terræn og Spor. Stationsforstander er O. L. Eskildsen, først 1856 i København og siden 1875 i Statsbanens Tjeneste.

1881 blev Eskildsen Assistent, 1896 Stationsforstander i Løgten ved Aarhus og fra 1. Decbr. 1915 i Ringsted.

Følger man Banestien ind til Byen, naar man ad Søgade det store Torv. Paa Hjørnet af Søgade og Torvet ligger en af Ringsteds mest bekendte Bygninger »Børsen«, hvori findes et Biografteater samt Børshotellet og Lokaler for Ringsted Bank. Børshotellets Forpagter er Alfred Hansen, født 1887 i Tybjerg og fra Marts 1917 Forpagter af Hotellet,

Børs-Hotellet.

der har 14 Værelser og beskæftiger 7 Mennesker. Hr.

Hansen er tillige Medejjer af Ringsteds andet Billedteater, »Metropolteatret« paa Nørregade.

— »Banken for Ringsted og Omegn«

blev oprettet 1889 paa Initiativ af en Række kendte Mænd fra Byen og Omegnen og er i Aarenes Løb blevet til en af Ringsteds bedste Virksomheder, i høj Grad betydningsfuld for det økonomiske Liv i Ringstedegnen. Fra en forholdsvis beskedne Begyndelse med 83,800 Kr. er Aktiekapitalen gentagne Gange udvidet, saa den siden 1917 udgør 2,000,000 Kr., et uomstødeligt Bevis paa Bankens Fremgang og Betydning. Ringstedbanken, som har Filialer i Borup, Merløse og Ørlev, bestyres af et stort Bankraad, hvis Formand er Købmand P. H. Degn. De administrerende Direktører er Borgmester, Overretssagfører

G. Graversen, som vil blive nærmere omtalt i Byens Styrelse, og Direktør Valdorf Hansen, som har beklædt Stillingen som Ringstedbankens Leder siden 1. Oktbr. 1916. Hr. Valdorf Hansen er født 1883 i Trørød og fik sin Uddannelse i Landmandsbanken i København, hvor han kom ind 1901 og efterhaanden avancerede til Kasserer, hvilken

Bankraadet for Banken for Ringsted og Omegn.

Stilling han indtog, da han i 1916 fremfor en stor Mængde andre Ansøgere blev foretrukket til at lede den største Provinsbank paa Sjælland. Hr. Valdorf Hansen fik denne ansvarsfulde Stilling, skønt han endnu var en ung Mand og aldrig før havde ledet en Bank; dette viser en enestaaende Tillid til hans Administrationsevne, men Tilliden er ikke bleven skuffet. Bankens Valg var klogt og heldigt; i Direktør Valdorf Hansen har det store Pengeinstitut faaet en energisk,

retskaffen og retsindig Leder, som sikkert vil vide at føre Banken endnu længere frem. Bankens Regnskab balancerede 1890 med 325,615 Kr., 1917 med 17,467,966 Kr., Udbyttet varierer mellem 6 og 10 à 12 pCt., og Totalomsætningen, som i 1890 var 4,142,936 Kr., beløb sig i 1917 til den antagelige Sum af 266,879,794 Kr.

Vi er nu naaet ud paa Ringsteds anselige Torv,

Bankens Ekspeditionslokale.

hvor de tre gamle Tingsten, af hvilke den ene bærer en indhugget Tegning til et Tavlespil — et Minde fra de engelske Soldaters Ophold i 1807 —, taler til Beskueren om ældgammel Storhed. Men Nutiden har ogsaa sin Ret. En Række forskellige Virksomheder har til Huse i Bygningerne paa Torvet. Paa Hjørnet af Torvet og St. Bendtsgade ligger en bekendt offentlig Bygning »Central«, hvori mange Forretninger har Plads; paa samme Side af Torvet findes »Venstres Folke-

blad«s Lokaler, mens vi paa den modsatte Side træffer »Socialdemokraten« med Sparekassen og »Casino« paa hver Side. »Sparekassen for Ringsted og Omegn« er en gammel Institution, oprettet allerede 1832. Regnskabet for Aaret 1916—17 balancerede med 6,442,778 Kr., og igennem de mange Aar har Sparekassen haft en stor Opgave at løse til Gavn for Økonomi og Spar-sommelighed. I Direktionen sidder Direktør Harhoff, Godsejer Bruun de Neergaard, Apoteker Wengel og Hofjægermester G. Grüner, Lille Svenstrup.

Bankdirektør P. C. C. Harhoff er Søn af den kendte, forlængst afdøde Ringstedborgmester Conrad Harhoff og født 1843. Blev Student fra Sorø 1860, cand. jur. 1867 og Herredsfuldægtig i Ringsted samme Aar. Siden 1871 har Harhoff været Direktør for Ringsted Sparekasse og siden 1872 tillige i Landmandsbanken i København.

Henri Bruun de Neergaard er født paa Hellestrup 1876 og tilhører den vidt forgrenede og godsrige neergaardske Slægt. Godsejeren blev Student 1895 og var fra 1898—1900 Sekondløjtnant i Garden. virkede saa som Landmand fra 1903, da han forpagtede Stubberup, som han drev til 1915. Aaret i Forvejen blev han Besidder af Skjoldnæsholm. Siden 1903 har Godsejeren været i Direktionen for Ringsted Sparekasse.

Hofjægermester Garth-Grüner er født 1868 paa Ravnstrup og var 1894—96 Forpagter af sin fædrene Gaard; 1897 overtog han lille Svendstrup og Eilstrup.

I »Casino« findes et bekendt Hotel og Teatersal. I November 1916 overtog Hotelforpagter Peter Sylvester Petersen Hotel »Casino«, som da

undergik en haardt tiltrængt Forandring og Udvidelse. Hr. Petersen er født 1886 i Nordsjælland og har uddannet sig i sit Fag baade herhjemme og i Udlandet. Hotellet rummer nu en Række fikse Restaurations- og Selskabslokaler, og det til Hotellet hørende Teater, som ligeledes er blevet forbedret og ombygget, har 400 Siddepladser, ligesom baade Scene- og Garderobe-

Interiør fra »Casino«.

forhold er blevet meget forbedrede. Paa den anden Side af St. Knudsgade — hvor den gaar ud fra Torvet, laa fordem Digteren Schandorphs Barndomshjem — ligger Hotel »Postgaarden« i Nørregade. Det er en ret fornemt virkende Bygning med høj Stentrappe og Midtergavl paa den store Facade, foran hvilken der ligger et lille Anlæg. Hotel »Postgaarden« hører ogsaa til Byens kendteste og har siden 1901 været forpagtet til Carl Jensen, som er født 1867 i Fredericia. 12

Peter Kjærsgaard,
Købmand.

Garth-Grüner,
Hofjægermester.

P. Sylvester Petersen,
Hotelejer.

Gæsteværelser, Sal og Selskabslokaler findes i Hotellet, der under normale Forhold beskæftiger 8 Mennesker.

Fra Torvet som Centrum udgaar mod Vest St. Bendtsgade, der fører videre ud i Sorø Landevej, mod Nord Nørregade til Roskildevejen, mod Øst St. Knudsgade og St. Hansgade, der buer sig i sydlig Retning.

Kommer man til Ringsted ad Landevejen fra Sorø, ser man straks, at der er den organiske og historiske berettigede Indgang til Byen; vi er straks i det historiske Hjørne: ved Kirken med Omgivelser. En Række hyggelige Smaahuse giver den Stemning af det gammeldags, som passer til Kirkens ærværdige Bygning. Før vi naar disse Huse, har vi, naar vi kommer fra Sorø, paa venstre Haand den idylliske Amtstuegaard, paa højre Ringsted Klosters Bygninger. Lige efter Kirken ligger Raadhuset med Arresthuset, en forholdsvis stilløs Bygning, som i nogen Grad kontrasterer med Kirkens rene Stil. I Byraadssalen findes ophængt Portrætter af Borgmestre og Byraadsmedlemmer siden 1869. Skraas overfor Raadhuset ligger Byens Postkontor, hvor Postmester H. G. Hansen leder Post-

væsenets store Arbejde. Ringsted spænder nemlig over et meget stort Distrikt, og ca. 80 Funktionærer er beskæftiget her. Postmester Hansen er tillige Telegrafbestyrer, da Telegrafvæsenet i Ringsted sorterer under Postvæsenet. Postmesteren er født 1864 i København, blev Elev 1879, Ekspedient i Frederikssund 1889, Postmester 1894, først i Gjedsted i Jylland, derpaa i Tølløse og fra 1. November 1916 i Ringsted. I St. Knudsgade ligger Byens Borgerskole. Ringsteds Skolevæsen var tidligere delt i to Afdelinger: 1) »Borgerskolen«, der havde 4 fortløbende Klasser, hver med to Afdelinger, een for Drengene og een for Piger. Drengene undervistes om Formiddagen og Pigerne om Eftermiddagen; Pigerne gik desuden i Haandgernings-skole om Formiddagen. 2) »Realskolen« med 4 Klasser, der kun optog Drengene og dimitterede til Præliminæreksamen. Dog havde Skolen ikke Eksamensret før 1893.

Omkring 1896 indførtes Fællesundervisning i »Borgerskolen«, saaledes at der kom bedre Klassedeling. Omkring Aar 1900 begyndte man at optage Piger i Realskolen, hvilket efterhaanden medførte Nedlæggelse af de to private Pigeskoler i Byen. Disses Bestyrerinder blev ansat ved Skolen. Da Loven om højere Almueskoler kom i 1903, indførtes Mellemskoleundervisning. Skolegangen var i Begyndelsen gratis indtil Konfirmationsalderen; senere udvidedes dette til at gælde hele Mellemskolen, og nu er hele Skolen gratis for alle Elever fra Kommunen.

Det kan tilføjes, at den paagældende Ordning af Skolevæsenet med gratis Undervisning til Realeksamen og lige Adgang for alle Elever med tilstrækkelige Evner til udvidet Undervisning er gennem-

ført med Tilslutning af alle Partier i Byraadet. Der har aldrig i Ringsted været den Strid om Principper for Skolevæsenets Ordning, som har præget Byraadsforhandlingerne i adskillige Byer.

Nu hedder Skolen officielt »Ringsted Borgerskole« og falder i følgende Afdelinger:

- a. Grundskolen, der i 4 fortløbende Klasser meddeler alle Børn i ca. 7—11 Aars Alderen en Undervisning, der er ens for alle Elever paa samme Klasse-trin.
- b. Hertil slutter sig:
  1. Den egentlige Borgerskole, der med Heldagsundervisning i 3 fortløbende Klasser meddeler Folkeskoleundervisning til Børn i ca. 11—14 Aars Alderen.
  2. Mellemskoleafdelingen, der ordnes i Overensstemmelse med Lov af 24. April 1903 og omfatter Børn i ca. 11—15 Aars Alderen i 4 fortløbende Klasser med Mellemskoleeksamen som Maal.

Og endelig i Fortsættelse heraf: Realklassen med den i samme Lov omhandlede Realeksamen som Afslutning.

Samtlige Klasser er étaarige, og Undervisningen i Parallelklasser er ens. Skolens Undervisning er gratis og fælles for Drengene og Piger. Skolen ledes af den dygtige Overlærer M o r t e n s e n, og Personalet bestaar af: 12 fastansatte Lærere og 11 fastansatte Lærerinder.

Endvidere ligger i St. Knudsgade Katolikernes Kirke, helliget St. Knud og indviet 1907.

I Nørregade finder vi paa venstre Haand Byens andet Billedteater, »Metropolteatret«, og skraas overfor Apoteket. Allerede siden 1740 havde der været Tale om Oprettelsen af et Apotek i Ringsted. 1878 ansøgte Magnus Hansen Klein Kongen om Privilegium paa at drive Apotekervirksomhed i Ringsted; men Sorøs Læger og Befolkning gjorde stærk Modstand mod den opdukkende nye Konkurrent, og Resultatet blev, at Klein fik Privilegium paa at oprette Apotek i — — Sorø, medens Ringsted stadig maatte forsynes med Medicin fra Nabobyerne. Først i Aaret 1808, den 25. Marts, fik Sorøapotekeren, Søren Kristian Ørsted for sin egen Person Bevilling paa at sælge Medicin i Ringsted, som altsaa blev en Filial af Sorøs Apotek. 1812 overtog Hans Jørgen Wengel Forpagtningen af Ringstedapoteket, og denne Slægt har siden den Tid haft Apoteket inde. H. J. Wengel var Københavner, født 1784 og cand. pharm. 1807. Som nævnt forpagtede han 1812 Apoteket i Ringsted for en aarlig Afgift af 800 Rigsdaler. Bygningen laa i St. Bendtsgade, men 1816 flyttede Wengel til Nørregade, og først 1834 fik han selvstændig Bevilling paa at drive Apotek i Ringsted. Lige indtil 1866, altsaa i 54 Aar, udøvede han med Dygtighed sin Virksomhed, der skaffede ham den største Agtelse hos hans Medborgere, hvad der gav sig et synligt Udtryk, da han og hans Hustru 1872 fejrede deres Diamantbryllup. En Deputation indfandt sig og overrakte det værdige Ægtepar en Sum Penge, hvis Renter skulde anvendes til et Legat, benævnt »Cancelliraad Wengel og Hustrus Diamantbryllupslegat« til Fordel for værdige Trængende i Ringsted. 1874 døde den gamle Apoteker, 90 Aar gammel. Fra 1866 til 1897 var Johan Julius

Wengel indehaver af sin Faders Apotek, som han flyttede over paa den anden Side af Nørregade. Dér opførtes og aabnedes 1867 det Apotek, som staar den Dag i Dag. J. J. Wengel døde 1897. Hans Søn Axel Wengel var fra 1895 Faderens Medhjælper; han er født i Ringsted 1863 og tog Eksamen 1885, konditionerede ved forskellige Apoteker, indtil han overtog det fædrene Apotek i Ringsted. Hr. Wengel har i Mod-sætning til sin Fader og Bedstefader taget livlig Del i sin Bys offentlige Liv. 1903 blev han Byraadsmedlem; fra 1898 til 1903 var han Medlem af Ligningskommissionen; han er Formand for den konservative Forening, for Forplejningsstationen og Fugleskydningsforeningen, i Sparekassens Bestyrelse osv. Apotekeren fører Driften videre efter Tidens Fordringer, samtidig med at han, som det ses, udfører et stort Arbejde for den By, hvor han og hans Slægt nu har virket i over 100 Aar som gode Borgere.

Ude ved Roskildevejen ligger Sygehuset, opført 1856. Dets Læge er Benedikt Langhoff. Dr. Langhoff er født 1862 og blev Student 1881, cand. med. 1889. Doktoren har praktiseret flere Steder, saaledes i Kjellerup 1889—1901, i Maribo og andre lollandske Byer, ligesom han har virket som Læge ved Sindssygehospitalerne i Middelfart og Saksøbing. Siden 1910 har Dr. Langhoff været bosat i Ringsted, først som Distriktslæge, fra 1911 som Sygehushæge, hvortil 1915 kom Ansættelse som Skolelæge.

En anden bekendt Ringsted Læge er J o h s. L o u, født 1878, Student 1896 og cand. med. 1903. Dr. Lou har, før han i 1910 kom til Ringsted, praktiseret som Læge i Ousted. Doktoren er meget politisk interesseret og opnaaede ved Valget i 1918 at faa Sæde i

Folketinget paa et Tillægsmandat. Dr. Lou tilhører det konservative Folkeparti.

St. Hansgade er en udpræget Forretningsgade. Her ligger den tekniske Skole paa den gamle St. Hans Kirkes Plads, hvor der ogsaa er opført et St. Hans Kapel. Ved Hjørnet af Køge- og Næstvedvejen ligger Kirkegården, hvor flere berømte Personligheder har deres Grav. Saaledes Maleren Jørgen Rold med Hustru og Søn, Medlemmer af Slægten Vermehren og den bekendte Studenterdigter, Chr. Molt Wengel. Alle disse tilhører kendte Ringstedslægter. Andre bekendte Personer, som stammer fra Ringsted, er Digteren Sophus Schandorph og Professor Otto Borchsenius.

Ringsted besidder en Del Stiftelser og Friboliger, ligesom Skolevæsenet er fuldt moderne; i det nye Villakvarter findes saaledes tre nye Skolebygninger efter det nu saa yndede Pavillonssystem. Her i Nærheden ligger ogsaa Lystanlægget, som efterhaanden er blevet en Pryd for Byen, hvortil ikke mindst den smukke Pavillon har bidraget. Endelig kan det bemærkes, at Ringsted efter den nye Hærlov er blevet Garnisonsby for 4. Artilleriafdeling, som i 1914 flyttede fra Amager til Ringsted og nu ligger i det smukke Kasernekompleks. De 4 Batteriers Chef er Oberstløjtnant C. C. E. Flemmer. Alt i Alt: Byen er i fremadskridende Udvikling, og dygtige Borgere vil sikkert gennem Tiderne gøre deres til, at Fremgangen fortsættes til Ære for den gamle By, de bebor, og til Glæde og Gavn for dens Indbyggere.

IV

RINGSTED BYS ØVRIGHED OG STYRELSE

GENNEM Tiderne udvikledes der i Ringsted som i andre Købstader visse Former for Byens Styrelse. I Løbet af Middelalderen opstaar Raadet som den styrende Faktor, dannet af de fremragende Slægter i Byen og med en af Raadet selv valgt Borgmester i Spidsen. Det var Selvstyre og Frihed. Enevælden gjorde en brat Ende herpaa og lod den borgerlige Frihed afløses af en trykkende kongelig Barnepige-myndighed med streng Kontrol i Modsætning til den tidligere ganske vist noget for ubekymrede Forvaltning af Byens Midler. 1682 bestemte en kongelig Forordning, at der i Ringsted og Sorø for Fremtiden kun skal være en Byfoged. Af og til hører man dog Tale om, at Borgerne selv tager Del i Drøftelsen af Byens Anliggender. men Byfogden var den enevældige Regent. I det 18. Aarhundrede gaar det igen lidt fremad, fra 1720 hører vi Tale om et Slags Byraad, de saakaldte »eligerede« Mænd, som de skatteydende Borgere udvalgte til at varetage Byens Tarv; men deres Myndighed var ringe og aftog stadigt i Tidens Løb. En kortere Tid var de ganske vist blevet stillet lige med Embedsmændene, men dette forsvandt snart igen. Byen var desuden jille og Midlerne smaa. Fra 1808 ved vi, at Regn-

skabet balancerer med den beskedne Sum af 3070 Rigsdaler; Arbejdet bestod væsentlig i at fastsætte Priserne paa Fødevarer for Bagere, Gæstgivere og Slagtere.

Det 19. Aarhundrede bliver ogsaa i Kommunalstyrelsen en ny Tid, hvor der er Lejlighed til for de dygtige Borgere at faa Evnerne anvendt til deres Byes Trivsel og Fremgang. 1837 udstedes Forordningen om Valget af Borgerrepræsentationer, som senere udvikler sig til de nuværende Byraad, hvis Ordning fastsloges ved Kommunalloven af 1869, hvor Borgernes Ret til selv at styre deres Bys Anliggender først er fuldt anerkendt. Indtil det Aar var Borgernes Valgret meget begrænset og Styret endnu bureaukratisk. I et halvt Aarhundrede regeredes Ringsted med fast Haand af den myndige, men dygtige By- og Herredsfoged H a r h o f f. Han var Genstand for en umaadelig Respekt, ja Frygt, hans Vilje var Byens Lov, men hans Dygtighed var ubestridelig, og særlig de økonomiske Forhold forstod han at administrere til Fuldkommenhed. Den, der kaster et Blik paa Listen over Byraadets Medlemmer, vil her træffe mange Navne paa ældre og yngre Ringstedborgere, som i de 50 Aar har ofret Tid og Kraft paa Byens Udvikling. Vi nævner ganske faa af de ældre, de yngre vil vi træffe rundt om i deres Virksomheder, deres Arbejde er ikke sluttet endnu. Der er først Borgmestrene Buchwaldt, Thalbitzer, Jürgens og Lyngbye. Saa Borgere som Købmand J. Peetz, Købmand B. J. Bang, Drejer Larsen, Dampmøller J. C. Frandsen samt Lægerne Bølling og Dreyer. Det er kun et lille Udpluk, mange andre havde Krav paa at blive mindet; men vi vender os til Nutiden og omtaler først Byens Øvrighed, Byfoged

Axel Olsen. Byfogeden er født 1866 og blev Student 1885, cand. jur. 1891. Da Byfogeden 1917 tiltraadte Embedet i Ringsted, hvor han bærer den officielle Titel: Byfoged i Ringsted samt Herredsfoged i Ringsted Herred og Birkedommer i Skjoldnæsholm og Svenstrupgaards Birker, kunde han se tilbage paa en rig og afvekslende Virksomhed baade som Fuldmægtig, 1893—1901, som Politiasistent og Underdommer i dansk Vestindien 1904—1911 og som Byfoged i Ebeltoft 1911—1917.

Byen styres af Byraadet, som foruden Formanden efter Valget i 1917 bestaar af 9 Medlemmer, der tilsammen paa en alsidig Maade repræsenterer de Partier og Anskuelser, der kan gøre sig gældende angaaende Maalene for den rette Ledelse af Ringsteds kommunale Forhold.

Forarbejdet til Byraadsvalgene har i Ringsted haft en ret ejendommelig Form, som vist ikke er anvendt i nogen anden dansk Købstad, idet der ikke hidtil har været nogen kommunal Vælgerforening, som udførte det. (Der er dog nu i Aar dannet en saadan).

Det foregik paa den Maade, at Borgerne ca. 3 Uger før Valget indbød til de saakaldte Borgermøder, hvor man saa uden at danne politiske Grupper i broderlig Forening tog Bestemmelse om Opstilling af Kandidater.

Det er derfor maaske ikke korrekt at tale om Grupper indenfor Byraadet i samme Forstand som indenfor andre Byers Raad, men Medlemmerne fordelte sig i hvert Fald saaledes, at der er een Radikal og 4 Socialdemokrater, medens Resten repræsenterer den borgerlige Fællesgruppe, hvilket her vil sige Venstre og Højre.

Byraadets Formand er Borgmester, Bankdirektør Graversen, der er født 1865 i Lem ved Ringkøbing. 1895 tog Hr. G. juridisk Embedseksamen, tre Aar efter beskikkedes han som Sagfører i Ringsted, og 1901 blev han Overretssagfører. Ved Siden af denne sin Forretningsvirksomhed tager Hr. G. livlig Del i

Borgmester, Bankdirektør G. Graversen.

Byens offentlige Liv; siden 1909 har han været Medlem af Byraadet, fra 1915 Direktør for den betydelige Ringstedsbank, og da de folkevalgte Borgmestre indførtes, blev Hr. G. 1917 valgt til at beklæde denne Stilling. Endnu et Tillidshverv, som Krigsforholdene har medført, beklæder den overmaade dygtige og sympatiske Mand, nemlig Posten som Formand for Huslejenævnet.

Den eneste Kvinde i Byens Raad er Fru J o h a n n e

Christensen, Redaktør J. V. Christensens Hustru. Fruen, der er Datter af den bekendte Forfatter, Professor Zakarias Nielsen, er født den 31. December 1877 og har faaet sin Uddannelse i Frk. Zahles Skole og senere paa »Vældegaard«s udvidede Kvindeskole. 1902 ægtede hun Redaktør J. V. Christensen. Siden 1903

Ringsted Byraad.

har Ægteparret været bosat i Ringsted. Fru Christensen har udført et stort Arbejde for Kvindesagen og giver sig ogsaa meget af med velgørende Arbejde. Hendes Dygtighed og Sans for det Offentliges Vel bragte hende 1917 ind i Byraadet, hvor der lægges stærkt Beslag paa Fruens anerkendte Arbejdskraft. Hun sidder saaledes i Udvalgene for Alderdomsunderstøttelse, Fattigvæsen, Sygehus, Kød- og Mælkekontrol; lutter

Omraader, hvor der er Brug for en Kvindes Forstaaelse og Takt. Om Vinteren leder Fruen den kommunale Børnebespisning, hvis Regnskab hun fører.

Den radikale Anskuelse repræsenteres altsaa alene af Lærer J. P. Pedersen, som først i 1906—09 og sidst fra 1917 er Medlem af Byraadet. Lærer Pedersen er født 1871 i Balstrup ved Ringsted og kom i 80-erne i Bogtrykkerlære paa »Ringsted Folketidende«s Trykkeri. I nogle Aar virkede han som Typograf og Faktor i Ringsted, indtil han besluttede at læse til Lærer. 1892—95 frekventerede han Vesterbros Seminarium i København og var fra 1895—1901 Lærer i Kolding, hvorefter han det sidstnævnte Aar kom til Ringsted Borger- og Realskole. I Byraadet er Lærer Pedersen Formand for Sygehusudvalget og Medlem af Skoleudvalget, ligeledes er han i Naturfredningsnævnet og beklæder Formandsposten for Ringstedegnens Lærereforening.

Socialdemokratiet repræsenteres af Redaktør H æ k k e r u p, som omtales under Afsnittet »Pressen«, samt af de Herrer Bygningsinspektør P. Jensen, Bestyrer V. Christiansen og Malermester Danholm. Inspektør Peter Jensen er født 1868 i Pedersborg og har lært Tømrerfaget. Han er Konduktør ved forskellige Bygningsvirksomheder og har siden 1903 siddet i Byens Raad. Bestyrer V. Christiansen er født 1884 i Aarstofte og har faaet sin Uddannelse som Snedker. Han bestyrer Arbejdernes Fællesbageri og rykkede 1917 som en ny Mand ind i Byraadet. Malermester Anton Danholm er født 1880 i Faaborg og lærte sit Haandværk hos den derværende Malermester Knippel, samtidig med at han besøgte Byens tekniske Skole og senere Malerskolen i Rønne. Den

dygtige Mand har beklædt en Række Tillidshverv, saaledes fra 1910—15 som Formand for Malernes Fagforening, 1910—16 som Bestyrelsesmedlem i Fællesorganisationen, 1910—17 som Næstformand i Arbejdersangforeningen. Endvidere er han fra 1913 Revisor i Arbejdernes Spareforening, fra 1916 Bestyrelsesmedlem i socialdemokratisk Forening, saa det er naturligt, at Offentligheden ogsaa sikrede sig hans Virksomhed i Byens Tjeneste ved 1917 at vælge ham til Byraadsmedlem.

De øvrige Medlemmer tilhører den borgerlige Gruppe.

Apoteker Wengel har vi tidligere omtalt;

Handelsstandens Interesser varetages af

Købmand J o h.

Rørbye, hvis Slægt ogsaa er

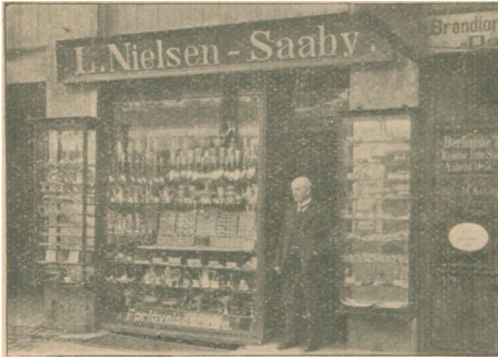
kendt i Ringsteds Historie. Købmand Rørbye overtog 1903 den af Faderen 1867 grundlagte Forretning i Korn, Kolonial, Kul og Foderstoffer, hvor han beskæftiger 8 Mennesker. Han er født i Ringsted 1873 og uddannedes dels i Ringsted, dels i Kalundborg til sin Virksomhed, hvortil saa kommer et dygtigt Arbejde i det offentlige Livs Tjeneste. Hvor anerkendt dette er, ses bedst af, paa hvor mange Omraader Købmand Rørbye er virksom. Han er i Bestyrelsen for Handelsforeningen, Medlem af Bankraadet, Repræsentant for Brandkassen for rørlig Ejendom i Sjællands Stifts Købstæder, Formand for

J. Rørbye's Købmandsgaard.

Ringsted Hjælpeforening og det kommunale Nævn, i Bestyrelsen for Asylet og endelig Byraadsmedlem.

Guldsmed og Juvelér L. Nielsen-Saabye har faaet sin Uddannelse i København og etablerede sig 1896 i St. Hansgade. Ogsaa denne Mand indtager ved sin Virksomhed en betydningsfuld Plads i Ringsteds kommunale Liv. 1917 indtraadte han i Byraadet; endvidere er han Bestyrelsesmedlem i Industriforeningen og i Sjællands Guldsmedeforening samt Medlem af Ligningskommissionen.

Guldsmed L. Nielsen-Saaby's Forretning.

Vi saa tidligere, hvor beskeden Byens Budget var for 100 Aar siden. Nu drejer det sig om ganske anderledes Summer. Vi anfører nogle Tal for at vise Udviklingen fra de 3070 Rigsdaler i 1808. For 1916—17 staar der paa Kommunens Indtægtsside saa store Poster som: Renter af Kapitaler 60,515 Kr., Ejendomme 1827 Kr., Afgifter i Følge Næringsloven 7769 Kr., Forbrug af Aktiver 16,373 Kr., Skatter 155,674 Kr. og andre Indtægter 798 Kr. Blandt Udgiftposterne kan nævnes: til Fattigvæsenet 34,374 Kr., til Alderdomsunderstøttelse 25,339 Kr., til Skolevæsenet 56,814 Kr., til Rets-, Politi- og Medicinalvæsenet 40,600 Kr. osv. Hvilket altsammen viser, at Byens styrende Mænd er sig deres Ansvar bevidste, naar det gælder det offentliges Vel.

De Mænd, som ellers ved deres Virksomhed præger Byen, vil blive nærmere omtalt under Afsnittet »Erhvervslivet«. Her vil vi blot endnu omtale en kendt Ringstedslægt: den Svendsenske, hvis Overhoved er den agtede Sagfører Niels Svendsen, som har betydet en Del for Byen og dens Udvikling, og hvis Sønner antagelig tager Arven op efter Faderen.

Sagfører Niels Svendsen er født 1858 paa Fanø og blev exam. jur. 1878. 1881 tog han Studentereksamen privat, 1882 Filosofikum og blev derpaa 1884 Sagfører i København, 1885 nedsatte han sig i Ringsted, hvor han siden har virket til stor Betydning for Byen. 1890 stiftede han Banken i Ringsted, 1900—06 var han Medlem af Byraadet, 1900—16 var han Formand for Ringsted Skolekommission. Sagfører Svendsen har i høj Grad haft Indflydelse paa den økonomiske Udvikling i Ringsted. Han er Ejer af Hovedgaardene Kærup ved Ringsted og Bjernedegaard ved Sorø.

Niels Svendsen har tre Sønner, af hvilke den ældste, Mathias Svendsen er født 1886 i Ringsted. 1903 bestod Hr. Svendsen Adgangseksamen til polyteknisk Lærestalt, 1912 blev han cand. polyt. og Maskiningeniør, hvorefter han i 1916 nedsatte sig i Ringsted. De to andre Sønner er begge ansat i Faderens Forretning. Det er Ludvig Svendsen, født 1887, Student 1909 og cand. jur. 1915, og Knud Svendsen, født 1890, ligeledes Student 1909 og cand. jur. 1915.

Under Omtalen af Byens offentlige Forhold hører ogsaa et Par Ord om Ringstedkredsen i politisk Henseende. Den første Rigsdagsmand var Lars Ander-

sen Hækkerup fra Veterslev, der 1849 blev valgt ind i den grundlovgivende Rigsforsamling, 30 Aar gammel, efter at han tidligt havde vist kommunale og politiske Interesser. Til Folketinget søgte Lars Hækkerup dog ikke Valg i Ringsted 1849, han anbefalede derimod i smukke Ord Etatsraad Spandet, der var paavirket af Grundtvigs Tanker og i det hele var en ideel, frisindet og pligtopfyldende Natur. Denne Mand repræsenterede Ringstedkredsen indtil 1854 og gjorde sig i Folketinget til Talsmand for Tyendets og Kvindernes Rettigheder. Hans Efterfølger blev den 55 Aar gamle Major L. M. Müllen, som tre Gange efter hverandre valgtes ved Kaaring uden nogen Modkandidat. Major Müllen var en urolig og oppositionel Personlighed, som havde deltaget i Frihedskrigen 1848 og senere opholdt sig i Udlandet. 1858 var Modstanden mod Müllen blevet betydelig, der stilledes en Modkandidat, Landmaaler Nielsen, op; ved Valget den 14. Juni fik han 273 Stemmer mod Major Müllens 268, men de forskellige Uregelmæssigheder, der havde fundet Sted, resulterede i en Valgklage med paafølgende Omvalg den 30. Novbr., hvorved Müllen fik 833 Stemmer, medens Landmaaler Nielsen kun fik 469. Om Aftenen var Modstandernes Ophidselse saa stor, at en Vælger overfaldt Müllen med Knivstik. 1872 trak Majoren sig tilbage og afløstes af P. Chr. Zahle til 1881; han var en begejstret Frihedsmænd, som søgte at udbrede Folkeoplysning i vide Kredse. P. Andersen, Jydstrup repræsenterede Kredsen til 1887 og afløstes af den berømte J. K. Lauridsen indtil 1892. Fra 1895 til Dato har Statsminister C. Th. Zahle været Ringstedkredsens Folketingsmand, i de første Valgperioder med Tilslutning

A. Danholm,
Malermester.

Fru Johanne Nielsen,
Byrådsmedlem.

Axel Olsen,
Byfoged.

fra Venstre, men efter Sprængningen i 1905 stærkt bekæmpet af dette Parti, som ved et ihærdigt Arbejde ved sidste Valg i 1918 mønstrede 1727 Stemmer, medens Zahle, som sidder fast i Sadlen, fik 5319, altsaa en overlegen Majoritet, som det er ret haabløst at kæmpe imod.

PRESSEN

RINGSTED fik allerede fra Aaret 1853 sit første Blad, »Sjællandsposten«, redigeret, udgivet og trykt af Bogtrykker Christian Schou, som paa Nørregade lavede sit Blad ved Hjælp af en Trykker og en Sætter. Den 2. Januar 1853 udkom Bladets første Nummer. Efter den bekendte Ringstedredaktør J. V. Christensens Udsagn indeholdt Sjællandsposten ikke meget lokalt Stof, men de stedlige Begivenheder af større Vigtighed omtales dog deri. Først Bevægelsen i de politiske Urotider i 70-erne skabte Ringsteds egentlige Avis. En Kreds af Venstremænd med Gaardmand P. Jensen, Estrup, i Spidsen oprettede i Aaret 1871 »Folketidende for Midt-Sælland« eller, som den senere kaldtes og endnu benævnes: »Ringsted Folketidende«. De nye Tider krævede nye Presseorganer, som kunde tale Demokratiets Sag overfor det gamle Højre. Bladet udgaves og ejedes i en Aarrække af Folketingsmand P. Chr. Zahle og begyndte at udkomme den 2. Oktober 1871. Da Redaktøren boede i København, blev Bladet i det første Kvartal ogsaa trykt der. P. Chr. Zahle, som redigerede Bladet indtil 1878 og ejede det indtil 1887, var en Mand, hvem særligt Folkeoplysningen laa paa Sinde, og ved at fremhæve dette Element gav han Bladet en Ejendommelighed, som det stadig har hævdet. Zahle var

H. K. Hækkerup,
Redaktør.

J. V. Christensen,
Redaktør.

J. P. Pedersen,
Lærer.

meget virksom, skrev selv Bladets Føljetoner, udgav en folkelig Sangbog og udsendte fra Bladets Trykkeri et af de første Kvindeblade i Danmark. Det kaldtes »Fredagen«. Han søgte at udbrede sit Blad ved at udsende Udgaver deraf til Roskilde og Køge, men dette holdt op, da der i disse Byer opstod lokale Venstreblade. Fra 1878 til 1887 var R. P. Jensen Redaktør. Sidstnævnte Aar overgik Bladet til et Aktieselskab, bestaaende af Folk fra Byen og særlig fra Omegnen. Efter R. P. Jensens Fratræden var Fr. Martin Redaktør i nogle Maaneder, afløst af M. Aaberg, der dog kun virkede ved Bladet fra 1. Maj til 1. Oktober 1888, da han overtog »Thisted Amtstidende«. Fra 1888 til 1891 lededes »Ringsted Folketidende« af cand. jur., senere Birkedommer paa Samsø, H. Glud, som ved at styre en radikal Kurs hidførte en Sprængning af Aktionærkredsen, hvorved der gaves Anledning til at starte et radikalt Blad. Fra 1. August 1891 overtog Redaktør Martin paany Ledelsen som midlertidig Redaktør, hvad der dog varede lige til den 16. April 1903, da den nuværende Redaktør J. V.

Christensen traadte til. Redaktør Christensen er en Bondesøn fra Vestsjælland. Denne hans Afstamning har givet ham en instinktiv Forstaaelse af politiske og sociale, specielt agrariske Problemer, som træder frem baade i Ledelsen af Bladet og i hans egne Skrifter. 17 Aar gammel betraadte han den journalistiske Bane, idet han kom ind ved »Sorø Amtstidende«, hvis Redaktionssekretær han var fra sit 19. til sit 25. Aar. Efter en Rejse 1902 til England, Holland og Tyskland virkede Red. C. i den følgende Vinter paa Ritzaus Bureau, særlig som Rigsdagsreferent. Han var 1907—08 Formand for Provins-Journalistforeningen og udførte i Foraaret 1918 et stort Arbejde for sit Parti Venstre som dettes Kandidat ved Folketingsvalget i Ringstedkredsen. Han er stærkt historisk interesseret og sidder i Bestyrelsen for »Historisk Samfund for Sorø Amt«, hvor flere paa engang populære og solidt indholdsrige Afhandlinger af ham bærer Vidne om hans Dygtighed til at behandle historiske Emner i en tiltalende Form og dog med et grundigt Indhold. Han leder sit Blad med stor Energi og lægger Hovedvægten paa Nyhedsstoffet og det politiske Stof, ligesom han har vedligeholdt og fornyet Bladets folkeoplysende Traditioner ved selv at udarbejde historisk-topografiske Beskrivelser over Læsekredsens Sogne. Disse velkrevne Artikler har ikke tabt ved at udgives i Bogform. Under Titlen »Tider og Skikkelser i Midtsjællands Historie« er foreløbig udkommet fire Bind, af hvilke andet Bind, som bærer Titlen »Af Ringsteds Saga« ogsaa har været en vigtig Kilde ved Udarbejdelsen af nærværende lille Bog. »Ringsted Folketidende« er under Red. Christensens Ledelse i stigende og stadig Fremgang. Bla-

H. Nielsen,
Fabrikant.

G. Frandsen,
Direktør.

C. Rolff,
Direktør.

det, der har til Huse i egen Ejendom i Søgade, er nu blevet et fuldt moderne Blad, som siden 1916 udgaar i moderne 8-sidet Format, og som fra forrige Aars Begyndelse sættes med helt moderne Udstyr.

Det radikale Partis Organ er »Venstres Folkeblad«, som er et Andelsforetagende, der ejes og udgives af Midtsjællands Radikale. 14—1600 Andels-havere ejer Bladet, som nu har bestaaet i 26 Aar, og som vinder Terræn ikke alene i Ringsted- og Sorø-kredsene, men ogsaa i Egnene omkring Holbæk, Lejre og Storehedinge. Bladets første Redaktør var cand. jur. H. Glud (1894—1902). Efter ham var den bekendte afdøde Politiker Bransager Bladets Leder; ved hans Død overtog Hr. Timmermann 1915 Redaktionen. Bladet bygger for Tiden sin egen Bygning i St. Hansgade.

Red. T i m m e r m a n n er født 1882 i København og blev 1900 Student fra Efterslægtens Skole, 1901 cand. phil. Derefter journalistisk Virksomhed: 1905 ved »Venstres Folkeblad« i Ringsted, 1907—09 Re-

daktionssekretær ved »Jysk Morgenblad« i Aarhus, 1909—15 Redaktør af »Venstres Folkeblad« i Sorø og fra sidstnævnte Aar af Bladet i Ringsted. Redaktøren udgav 1916 under Titlen »Bransager-Bogen« et Udvalg af Bransagers bedste Artikler.

Ogsaa Socialdemokraterne har deres Blad i Ringsted Det hedder »Midtsjællands Social-Demokrat« og startedes 1. Oktober 1907. Fra den 1. Oktober 1915 udgaar Bladet som Morgenavis 7 Gange ugentlig. Det store Moderblad, »Socialdemokraten«, har efterhaanden faaet mange Børn rundt om i Danmarks Byer, og det er morsomt at lægge Mærke til, hvorledes det store politiske Partis Fasthed og Organisation ogsaa paa Pressens Omraade gør sig gældende, ligesom man kan spore den fortrinlige Orden og Ensartethed endog i den typografiske Udstyrelse. Bladets Redaktør er H. K. H æ k k e r u p, som har virket i denne Stilling siden dets Oprettelse. Red. Hækkerup er født 1876 og er uddannet som Typograf, først i Ringsted, senere i Kolding, Stockholm, Berlin og København. 1913 blev han sit Partis Repræsentant i Ringsted Byraad.

ERHVERVSLIVET

I Fortiden har de danske Købstæder ofte haft Betydning som Skueplads for historiske Begivenheder eller som Centrere for aandelig Kultur. I Nutiden maa man væsentlig maale deres Betydning efter den Udvikling, som Erhvervslivet: Handel, Haandværk og Industri, tager; man maa spørge, hvorledes Forholdet er mellem Indbyggernes Antal og de materielle Virksomheders Omfang og deraf drage sine Slutninger, naar Spørgsmaalet om vedkommende Købstads Fremgang skal besvares. Naar de fleste danske Købstæder ikke længere er saa betydningsfulde, historisk og aandelig set, kommer det dog af, at Tyngdepunkterne herfor er flyttede fra de smaa til de store Byer. De smaa Byer arbejder derimod med Rette paa at udvikle Mulighederne for et voksende og rigt Erhvervsliv; og ser man specielt paa Ringsted, vil den Mængde Virksomheder af enhver Art, som skal beskrives i det følgende tilligemed de Mænd, der driver dem, gøre det tydeligt, at denne By i Forhold til sit Indbyggertal indtager en smuk og agtet Stilling, hvor det gælder den materielle Kulturs Fremme og Erhvervslivets Vækst.

Ogsaa paa dette Punkt er det 19. Aarhundredes sidste Halvdel den Tid, hvor mange nye Virksomheder grundes, og Fremgangen begynder. Omkring

Chr. Rhedin,
Garvermester.

Werner-Rasmussen,
Købmand.

F. Trebbien,
Slagtermester.

1850 var Ringsted Byen med de mange Skomagere, i den nyere Tid er det Byen med de mange Gæstgivere og Værtshusholdere; men den er mere end det; den er Byen, hvor alle berettigede Krav og Fordringer kan tilfredsstilles, fordi alle Virksomheder er repræsenterede og til Stede, solidt og godt oparbejdede ved dygtige Handlende, Haandværkere og Industridrivende.

Ringsted præges i særlig Grad af en Række store Købmandsforretninger, af en Del industrielle Virksomheder og af de talrige Manufakturforretninger. Vi omtaler derfor først disse Virksomheder.

En af Byens betydeligste og mest ansete Forretninger er oparbejdet af Chr. A. Jensen, som er født 1864 i Slaglille. Efter sin Konfirmation kom han i Handelslære i Sorø, og fem Aar efter blev han Kommis i Købmand P. W. Peetz Forretning i Ringsted. Her forblev han og overtog 1890 Forretningen, samtidig med at han købte Ejendommen. Det lykkedes Chr. A. Jensen ved sin store Energi at føre den gamle Forretning frem, saa han kunne udvide denne, der

Soph. Nielsen,
Købmand.

Arnold Hass,
Købmand.

C. Chr. Jacobsen,
Købmand.

hidtil havde været drevet som blandet Købmandsforretning, til at omfatte Korn, Kul og Foderstoffer, Kunstgødning og Markfrø. Den voksende Virksomhed har nødvendiggjort en Ombygning af den gamle Gaard, hvorved der paa een Gang er blevet skabt praktiske Lokalteter til Forretningens Behov og en i det ydre pyntelig Bygning, som er en Pryd for Byen. Kbmd. C. A. Jensen er desuden saa heldig i sin Søn at have faaet en god Medhjælper.

I St. Bendtsgade ligger en anden fremragende Virksomhed: Firmaet K. Jørgensen & Co., som oprindelig blev drevet af Købmændene P. H. Degn og K. Jørgensen. Købmand Degn er født 1859 og er Sønderjyde. Han lærte Handelen i Sønderjylland, men rejste saa for at undgaa den haarde prøjsiske Militærtjeneste til Danmark. Købmand Degn er stærkt interesseret i sin Bys materielle og økonomiske Liv, hvad der har givet sig Udslag deri, at han er Medlem af Slagteribestyrelsen og af Bankraadet, siden Banken blev stiftet. En Tid var han desuden Medlem af Direktionen.

Sammen med K. Jørgensen begyndte Degn 1883 en Forretning, som havde til Huse i Købmand Chr. Jensens gamle Ejendom ved Siden af den nuværende Købmandsgaard, som Firmaet erhvervede 1890. Ejendommen, som havde tilhørt Harhoff, var af denne blevet benyttet til Landbrugsvirksomhed, hvorfor der fandtes nogle mægtige, til det nye Brug unødvendig store Magasinbygninger. 1898 udtraadte K. Jørgensen, og Købmand Degn har siden den Tid alene drevet

Købmand H. A. Bangs Forretning.

den betydelige Forretning, der beskæftiger 12 Mennesker, og som er et typisk Eksempel paa en god, gammel Købmandsgaard. Fornylig er der til Forretningen lagt et mindre Landbrug, ca. 4 Tdr.

Land, hvor der frembringes Byg, Havre og Græs, væsentligt til eget Forbrug, f. Eks. som Hestefoder.

En af Ringsteds ældste Forretninger ligger i St. Hansgade og drives af Købmand H. A. Bang. Forretningen, som er en solid blandet Købmandsforretning, er grundlagt allerede 1851 af Købmand B. J. Bang, der skabte en stor, gammel Virksomhed med baade Bryggeri og Brændevinsbrænderi. Nu er den første af disse Virksomheder overgaaet til Aktieselskab og den sidste nedlagt, men Forretningen hører stadig til Ringsteds mest agtede. Den overtoges i 1902 af H. A. Bang, der er født 1855 i Ringsted, og som

lærte Handelen dels i sin Fødeby og dels i København. Købmand Bang beklæder en Del officielle Hverv, bl. a. som Formand i Ligningskommissionen og for Menighedsraadet, hvortil kommer Virksomheden i Værgeraadet og som Medlem af Bryggeriets Bestyrelse.

St. Hansgade er den egentlige Forretningsgade i Ringsted, og her træffer vi da ogsaa paa en lang

H. A. Jensens Købmandshandel.

Række Virksomheder indenfor Købmandsbranchen. — Vi begynder med Firmaet A. C. Niensens Efterfølger, H. A. J e n s e n, som i 1915 overtog den ca. 50 Aar gamle Forretning. Om den betydelige Virksomhed kan man danne sig en Forestilling, naar man faar at vide, at der i Forretningen beskæftiges en halv Snes Mennesker. Det er en blandet Købmandsforretning, der ogsaa handler med Bygningsartikler. Købmand H. A. Jensen er født 1876 i Vallø og fik sin

Johs. Dømlers Butik.

i Benløse og uddannedes hos Købmand Chr. A. Jensen i Ringsted. 1890 etablerede Købmand Johs. Dømler sig i St. Hansgade i en Ejendom, der otte Aar efter blev hans egen. Forretningen omfatter Kolonial, Glas og Porcellæn, og Indehaveren, Købmand Dømler, er født 1864 ved Næstved. Købmandshandelen lærte han først i Fuglebjerg. Han er Medlem af Grundejerforeningens Bestyrelse. I St. Hansgade findes endnu tre andre Købmandsforretninger. Købmand C. O. Ravn slog sig i Aaret 1905 ned i Ringsted og havde først en Forretning paa Torvet,; 1908 flyttede han til sin nuværende Forretning i St. Hansgade, som omfatter Kolonial-, Materialhandel og Brændsel. Købmand Ravn er født i Gentofte 1878 og lærte Handelen hos Carl Jensen i Nykøbing S. I Ringsted sidder Købmand Ravn i Bestyrelsen for Handelsforeningen og er til-

C. O. Ravns Forretning.

lige Kasserer i Tennisklubben. En lignende Branche er den Forretning, som drives af Købmand Sophus Nielsen siden 1910. Han er født i Randers 1888 og uddannet samme Sted Købmand Nielsen er tillige sportsinteresseret og siden 1917

Sophus Nielsens Urtekramhandel.

Formand for Ringsted Idrætsforening. I samme Gade ligger lige overfor Dampmøllen Købmand Chr. Petersens Forretning i en meget gammel Ejendom. Købmand Petersen er født i Veterslev 1886 og fik sin Uddannelse til Handelen hos H. A. Bang i Ringsted. Han overtog 1916 Forretningen efter F. Rasmussen

Chr. Petersens Købmandsforretning.

og ejer selv den Ejendom, hvori den drives. I denne Sammenhæng nævner vi en anden Forretning, ligeledes i St. Hansgade; det er den, som drives af Købmand C h r.

Chr. Hansens Butikker.

Hansen. Den er grundlagt for 22 Aar siden og blev 1905 overtaget af den nuværende Indehaver, der først handlede med Cigarer og Tobakker, men som i 1914 op-

tog en ny Afdeling, omfattende Musikinstrumenter. Købmand Hansen er født i Vetterslev 1882.

I høj Grad et Vidnesbyrd om stor Energi og Dyg-

Ringsted Dampmølle A/S.

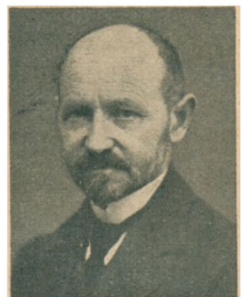
tighed er den Række industrielle Virksomheder, som findes i Ringsted, og hvoraf flere er betydelige.

N. J. Lange,
Købmand.

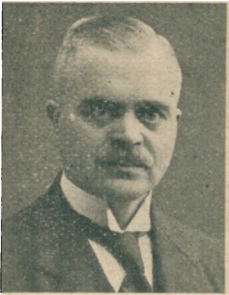

Chr. Petersen,
Købmand.

J. W. Jepsen,
Guldsmed.

I første Række staar her »Ringsted Dampmølle«, som ved een enkelt Mands ukuelige Energi er blevet et Foretagende, som Byen kan være stolt af. Grundlæggeren var J. C. Frandsen, der fødtes 1842 i Rersnæs paa Lolland som Søn af en fattig Arbejdsmand. Han lærte Møllerhaandværket og forpagtede 1866 efter at have aftjent sin Værnepligt Krønge Mølle, ved hvilken han byggede et Bageri. Senere forpagtede han en Vindmølle udenfor Ringsted, og 1880 anlægger han Dampmøllen, som han ved sin personlige Arbejdsiver efterhaanden drev op til et stort Foretagende. I Aaret 1910 lod J. C. Frandsen Dampmøllen overgaa til et Aktieselskab, hvis Bestyrelse bl. a. bestaar af hans 3 Sønner. I Tidens Løb vandt Dampmøller Frandsen en overordentlig Agtelse og Anerkendelse hos sine Medborgere, jævn og jovial, som han vedblev at være. Han beklædte en meget stor Mængde Tillidshverv, og hans Død 1911 vakte stor Sorg i den By, hvis Borger han var med saa stor Ære. Nu drives Møllen af Direktørerne G. Frandsen og C. Rolff. Bedriftens officielle Navn er:

J. Jensen,
Købmand.

N. P. Petersen,
Maskinfabrikant.

A. E. Sarup,
Bagermester.

»J. C. Frandsen, Ringsted Dampmølle«. Direktør G. Frandsen er født 1874 i Ringsted og har faaet en alsidig Uddannelse, dels i Ringsted, dels i Vordingborg og indtil 1910 i egen Forretning. Direktør Frandsen tiltraadte sin Post 1910 og sidder desuden i Bestyrelsen for Listefabriken, Bryggeriet og Anlægget. Direktør C. Rølf, der er født 1866 i Tybjerg, er Medlem af Bestyrelsen for Forsvarsbrødrene og Industriforeningen og blev Direktør for Dampmøllen 1911. Den store Virksomhed beskæftiger 22 Mennesker og drives af en 150 H. K. Dieselmotor og en 100 H. K. Dampmaskine, ligesom Møllen har sit eget Lysanlæg. I Byen findes ogsaa et Aktieselskab »Ringsted Vindmølle«, som ledes af Møller Bagge. Møllen er 45 Aar gammel og omdannedes i Aaret 1900 til et Aktieselskab. Næst efter Dampmøllen maa vi nævne som en anden vigtig Virksomhed Aktieselskabet »N. Schaldemose, Ringsted Tømmerhandel«. Købmand I. Peetz grundlagde 1857 sin Trælastforretning i Ringsted. Det lykkedes denne Mand at oparbejde en betydelig Forretning, som han dog solgte i Midten af 70-erne. Efter at flere andre Mænd havde

drevet Forretningen, solgtes den 1881 til Tømmerhandler N. Schaldemose, der 1908 lod den anerkendte Virksomhed overgaa til Aktieselskab.

Indenfor Trælastbranchen findes der i Ringsted endnu en nyere, betydelig Virksomhed. Det er Aktieselskabet »H. R. Langes Trælasthandel«, som ejes af Direktør Lange i Frederikssund Fir-

A/S. H. R. Langes Træsthandel.

maet er grundlagt 1894 af Grosserer J. Peetz og overgik 1908 til et Aktieselskab. Siden dette blev dannet har det været ledet af Direktør Chr. Bogø, som er Medaktionær og Medlem af Bestyrelsen, der bestaar af 3 Medlemmer. Direktør Bogø er en ung Mand, født 1885 i Jylland og oprindelig uddannet i Gjørding ved Handel. Han er Formand for Ringsted kommunale Vælgerforening. I Virksomheden beskæf-

tiges 17 Mennesker og den omfatter Fabrikationen af alle de Materialer, der hører til Bygningen af et Hus, derunder ogsaa Støbegods.

Indenfor Maskinfabrikationen nævner vi Fabrikken

Maskinfabriken »Godthaab«.

» Godthaa b
paa Næstvedvej.
Den er startet i
Aaret 1900 og
købtes 1905 af
den nuværende
Leder, Fabri-
kant M. Ma-
thiasen, der
er født 1874 i

Esbønderup og som i sin Virksomhed beskæftiger 35 Mand. Den udmærkede Fabrik fremstiller Landbrugsmaskiner af enhver Art, og dens Produkter har vundet megen Anerkendelse i vide Kredse. — Fra en ringe Begyndelse er Aktieselskabet » Ring-

Udsigt over Fabrikskomplekset.

sted Jernstøberi og Maskinfabrik« i Løbet af en Snes Aar arbejdet op til en omfattende og stor Virksomhed. Dens Grundlægger, Fabrikant H. Hermansen, som er født 1890 i Ringsted, har

Chr. Bogø,
Direktør.

Alfr. Petersen,
Restauratør.

F. N. Jensen,
Købmand

faaet en grundig Uddannelse. Han er Medlem af Industriforeningens Bestyrelse og begyndte 1895 i Ringsted med et ganske lille Maskinværksted med kun 2 Mand. Efterhaanden gik det ved Dygtighed og Energi fremad, saa Hr. Hermansen kunde udvide Forretningen til at omfatte Jernstøberi. Virksomheden flyttede saa fra Nørregade til Næstvedvejen, hvor Fabriken nu beskæftiger 35 Mennesker. I November 1917 overgik den til et Aktieselskab med en Aktiekapital paa 100,000 og med Fabrikant Hermansen som Hovedaktionær og Formand for Bestyrelsen. Selskabets adm. Direktør Svend Flama nd er født 1883 i Odense og har virket som Ingeniør i København og i 6 Aar som Bestyrelsesmedlem af Nyboe og Nissens Fabrik sammesteds. Saa drog han til Petrograd, hvor han opholdt sig i to Aar, indtil Revolutionens Udbrud paa ny førte ham hertil Danmark, hvor han 1917 modtog Stillingen som administrerende Direktør ved Aktieselskabets Oprettelse.

Ringsteds Forsyning med Øl varetages af Bryggeriet »Alliance«, der er beliggende mellem St. Hansgade og Pileborggade, hvor det med sine gamle Byg-

ninger indtager et betydeligt Areal. Bryggeriet har forud været i Købmand Bangs Besiddelse, men blev 1899 et Aktieselskab, som under normale Forhold skaffer Arbejde til 25 Mennesker og fabrikerer alle Slags Øl. Siden Overgangen til Aktieselskab ledes den af Bryggermester S. O. Hansen, der er født 1864 i København.

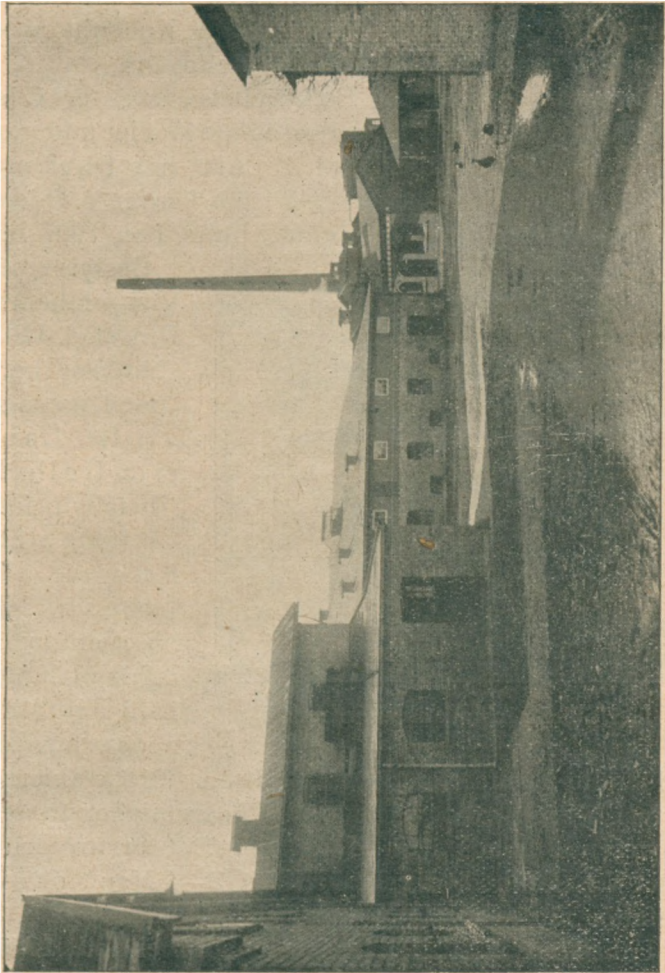
Ost og Smør produceres af Interessentskabet »Ringsted Mælkeforsyning«, der startedes 1907 som

Bryggeriet »Alliance«.

en privat Institution. Siden 1918 er Carl Jørgensen Direktør og Leder af Virksomheden, hvor 20 Mand har Beskæftigelse. Dir. Jørgensen er født 1872 i Lundby paa Falster og

uddannet i Rødby. — »Ringsted Andelssvinerlag« skriver sig fra 1896. Den 1. Maj samme Aar begyndtes Driften med 986 Andelshavere og 12,508 indtegnede Andelssvin, og i det første Driftsaar blev der slagtet 13,488 Svin, medens Omsætningen beløb sig til 733,000 Kr. Siden da er Virksomheden udvidet betydelig, hvad der ses deraf, at der nu er 3582 Andelshavere med ca. 64,000 indtegnede Svin. 1916 slagtedes der 53,114 Svin og Omsætningen beløb sig til ca. 8½ Million Kroner. I de 21 Aar er der ialt slagtet ca. 900,000 Svin med en Totalomsætning

Ringsted Andelssvineslagteri.

paa ca. 36 Millioner Kroner. Hovedvirksomheden har hidtil været Svineslagtning, men omfatter nu ogsaa Kreaturslagtning og i Forbindelse med Slagteriet en

større Pølsefabrik. Virksomhedens Direktør er A. Jørgensen, som er født 1880 i København og uddannet paa Ringsted Andelssvineslagteri.

Direktør for Gas- og Elektricitetsværket er Ch. r. Wedele, født 1874 i Odense og oprindelig uddannet som Smed og Elektriker. I 13 Aar har Direktøren været ansat i det bekendte Firma Thrige i Odense som Værkfører og Overmontør, indtil han 1907 blev

Bestyrer af Virksomheden i Ringsted. I Forbindelse hermed nævner vi Hr. Lauritz Holbeks Installatørforretning i St. Hansgade. Installatør Holbæk er født i Ringkøbing 1878 og uddannedes hos det

L. Holbeks Installationsforretning.

velkendte Firma Kemp og Lauritsen. 1913 etablerede han sig i Ringsted og flyttede 1916 Forretningen til dens nuværende Plads i St. Hansgade. Det er en driftig ledet Virksomhed, der beskæftiger 3—4 Mand og som omfatter alt vedrørende elektrisk Arbejde.

Fabrikant N. P. Petersen, som er født 1879 i Hillerød, lærte Grovsmedehaandværket hos sin Fader. Senere kom Hr. Petersen paa Nielsen og Winthers Fabrik, og 1912 begyndte han sin egen Virksomhed paa Nørregade. 1916 flyttede han over paa den anden

Side af Gaden og leder der sin Fabrik, der er et lille, godt Foretagende, der fremstiller Landbrugs-

maskiner og beskæftiger 6 Mand. — Faa Aar i Forvejen, 1908, havde Fabrikant H. Nielsen etableret sig, ogsaa i Nørregade, hvor han ejer en Ejendom, der optager 3200 Alen. Fabrikant

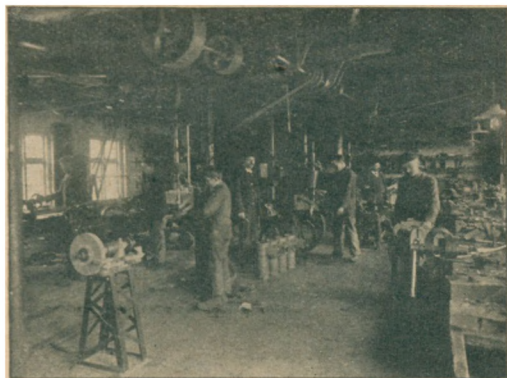

N. P. Petersens Maskinfabrik.

Nielsen er født 1876 i Jylland og har tidligere taget Del i Byens offentlige Liv som Medlem af Byraadet

i 8 Aar. Virksomheden er specielt beregnet paa at fremstille

Pumpevindmotorer efter et System, som Hr. Nielsen selv har udfundet. — En anerkendt Virksomhed er Jørgen

Fabrikant H. Nielsens Virksomhed.

K. Jørgensens Cyklefabrik, etableret 1898. Fabrikant Jørgensen er født 1872 i Herlufllille og lærte sin

Profession i Herlufmagle. Personlig er han stærkt interesseret i Afholdssagen; han er Formand for

Cykleforretningen »Pileborg«.

Afholdsforeningen og for de samvirkende Afholdsforeninger. Indenfor sin Stand nyder han ogsaa stor Tillid, idet han er Formand for Sorø Amts Cykle- og Automobilforening. Hans Dygtighed har skaffet ham

Diplomer fra Udstillingerne i Sorø og Haslev. Hans Virksomhed omfatter alt, der henhører under Cykle- og Automobilbranchen, endvidere Vaabenhandel og Reparation. Mens

vi er ved den mindre Industri vil vi sluttelig omtale Mekaniker G. Kjerulffs Virksomhed paa Nørregade. Den er startet 1905, beskæftiger 4—5 Mennesker og omfatter alt til mekanisk

Ringsted Cyklebørs.

Virksomhed henhørende, baade i Cykle- og Automobilfaget. Mekaniker Kjerulff er født 1884 og har faaet

sin Uddannelse i Hjørring. Endvidere nævner vi paa dette Sted Hjul- og Karetmager Julius Pedersen, født 1866 i Esrom, som i over 25 Aar har drevet sin Virksomhed i Ringsted. Den omfatter Tilvirkningen af alle Slags Vogne og i det hele alt Vognarbejde og har i Aarenes Løb mødt fortjent Anerkendelse rundtom, saaledes allerede 1895 ved Udstillingen i Ringsted. 1892 grundlagdes Forretningen og tyve Aar efter byggede Pedersen sin nuværende Ejendom. Paa Grænsen mellem Haandværk og Industri staar den

Karetmager Jul. Pedersens
Ejendom.

Smedemester A. Jensens Virksomhed.

Virksomhed, som indehaves af Smedemester A. Jensen, der er født 1883 i Vordingborg og uddannet som Smed i Ringsted og Sorø. Bygning og Ejendom hører under Ringsted Kloster; det er den gamle Ringsted Klosters Smedie, som tidligere laa et Stykke længere nede end det Sted, hvor nu Virksomheden drives. Smedemester Jensen nedsatte sig i Ringsted som Mester 1910 og har oparbejdet en ikke ringe Forretning, der har 7 Mennesker i sin Tjeneste.

Af de allerede beskrevne Virksomheder indenfor

P. Kjærgaards Manufakturhandel.

Handel og Industri vil det fremgaa, at Ringsteds Borgere ikke ligger paa den lade Side, hvor det gælder om at bringe Erhvervslivet frem paa den Højde, som Nutiden kræver. Der er dog endnu mange Omraader, hvor borgerlig Dygtighed gør sig gældende, og vi fortsætter vor Beskrivelse med en Omtale af den store Mængde Forretninger indenfor Manufaktur-faget.

En af Ringsteds bekendteste Manufakturhandlere er Peter Kjærsgaard, hvis Forretning har til Huse i »Børsen« paa Torvet. Den er tillige en af de

Severin Jensen,
Tricotagehandler.

F. Andersen,
Blikkenslagerm.

Chr. Jacobsen,
Snedkern.

største og føres frem med stor Dygtighed af Indehaveren, der er Jyde, født 1876 og uddannet i Korsør. 1896 etablerede Hr. Kjærsgaard sig i Køge, 1903 kom han til Ringsted og har i Aarenes Løb skabt sig en stor Forretning, der omfatter al Manufaktur.

Ved Siden heraf maa nævnes Firmaet Werner-Rasmussen, der drives af Købmand R. W. Ras-

Werner-Rasmussens Butik.

mussen, som overtog Forretningen 1912. Forretningen søges navnlig af det finere Publikum, har til Huse paa Torvet og beskæftiger 9 Mennesker. Den betydelige Virksomhed omfatter tillige en stor Systue. Ejendommen kaldes »Bazaren«, ligger paa Torvet og er bygget 1882. Købmand Rasmussen er født 1880 i København og har faaet sin Uddannelse i Assens. En

Vett og Wessels Udsalg.

stor solid og dygtigt drevet Virksomhed. I Nørregade ligger Vett & Wessels Udsalg, Firmaet Lange og Søn, som nu ledes af Købmand Niels Juel Lange. Det er en meget gammel Forretning, oprettet allerede 1830 som et Haandvæveri, hvilket den Gang var en betydelig Virksomhed, hvor ca. 50 Vævere havde Arbejde. Grundlæggeren hed O. P. Jensen. 1875 overtog A. Lange Virksomheden, som han drev i den

gamle Manér indtil 1904. De nye Tiders Krav maatte nu efterkommes; hele Forhuset blev ombygget, og

Forretningen drives fra da af som Manufakturhandel under Firmanavn Vett & Wessels Udsalg. 1885 overtog Sønnen N. Juel Lange Forretningen, som han fortsatte paa samme Maade

Skandinavisk Beklædnings-Magasin.

og oparbejdede betydeligt, saaledes at den nu er en af Ringsteds største indenfor Manufaktur og Damekonfektion. Ejendommen tilhører Fru Lange sen. Den

nuværende Inhaber er født 1858 i Ringsted. — Herreekvipering og Skræderi er Hovedvirksomheder i den Forretning, som under Navnet »Skandinavisk Beklædningsmagasin« drives af Købmand J. Fred. Hansen.

Arnold Hass Herreekvipering.

Det er en forholdsvis ny Forretning, grundlagt 1910. Indehaveren er født 1881 i Storehedinge og har lært

i samme By. Den nye og opvoksende Virksomhed ligger i St. Hansgade. — I Postgaardens Ejendom,

C. Langes Manufakturhandel.

paa Hjørnet af Nørregade og St. Knudsgade ligger Arnold Hass' Herreekviperingsforretning, som ligeledes stammer fra Aaret 1910. Købmand Hass er født 1873 i København og lærte Handelen i Faaborg. Fra 1899 til 1910 var Hr. Hass Bestyrer af Brdr. Andersens Forretning i Nakskov. Nu har han i Ringsted sin egen smukke og gode Virksomhed, som altid er vel-forsynet og tiltalende. — En Forretning i Manufaktur og Dame-

konfektion samt Sengeudstyr har Købmand Carl Lange i St. Hansgade. Købmand Lange er født 1879 i Sorø og fik dér sin Uddannelse i Crome & Goldschmidts Udsalg; han er Medlem af Handelsforeningens Bestyrelse. 1910 etablerede han sig i Ringsted. To Tricotageforretninger findes der ogsaa.

Severin Jensens Ekviperingshandel.

Den ene, som ligger paa Torvet, ejes af Købmand Severin Jensen, født 1872. Han etablere sig 1901

Alfr. Hansen,
Hotelejer.

J. Johannesen,
Købmand.

R. Brandt,
Malerm.

i en mindre Butik paa den anden Side af Gaden, men købte i Fjor en større, hvor han beskæftiger 3 Mennesker. Foruden Tricotage lægges der særlig Vægt paa Herre- og Børneekvipering. Den anden ligger paa Hjørnet af St. Hansgade og Torvet i Klints Ejendom og indehaves af Købmand J e n s J e n s e n . Han er født 1875 i Gjellerup og uddannet i København, hvor

Tøjhuset.

han har haft Forretning i 7 Aar. 1907 kom Hr. Jensen til Ringsted, og han er tillige samfundsinteresseret, idet han er Medlem af Menighedsraadet og Soldaterhjemmets Ledelse. Denne Forretning omfatter specielt Tricotage.

Som i de fleste danske Byer findes der ogsaa i

Crome & Goldschmidts Udsalg.

Ringsted et Crome & Goldschmidts Udsalg, som drives af Købmand Anton Winther, der har faaet sin Uddannelse i Horsens. Hr. Winther har tidligere i 12 Aar været i Bestyrelsen for Handelsforeningen. 1884 etablerede han sig i Nørregade, 10 Aar derefter købte han Ejendom i St. Hansgade. Det er et gammelt Hus, som efter Skøderne kan føres tilbage til 1807, og Hr. Winther har forstaaet pietetsfuldt at hæge

over den gamle Bygning, der er bleven restaureret, saa den nu er en af de smukkeste i Byen. At Forretningen er god, solid og tiltalende i alle Maader er det næsten overflødig at tilføje.

— De saa moderne »Varehuse« har ogsaa deres Repræsentant i Ringsted. Det er en broget Blanding af Varer, der udbydes

Varehuset.

et saadant Sted; enhver Smag og enhver Pris kan her tilfredsstilles; Manufaktur, Glas og Porcellæn, Galanterivarer, alt er til Stede her. Varehuset ligger paa

Torvet og er etableret 1915 i en vistnok 300 Aar gammel Ejendom.

Dens Indehaver er Købmand Karl Andersen, født 1888 i Gentofte.

— Paa Torvet i »Bazaren« kan Ringsteds Damer faa Modens Krav tilfredsstillede hos

Karen Christiansens Modemagasin.

Modehandlerinde Karen Christiansen, der grundlagde sin Forretning 1911. Den omfatter Damehatte

Ahrent Flensborgs Boghandel.

og Modepynt og er ved sit fikse Lager i Stand til at præstere alt, hvad der kan forlanges i den Retning.

De øvrige Grene indenfor Handel og Haandværk er jævnt fordelt og repræsenteret i Byens materielle Liv, uden at præge dette i den Grad, som de andre ovenomtalte Virksomheder gør det.

Som Helhed kan det slaas fast, at der indenfor hver enkelt Fag arbejdes med Energi og Interesse, saaledes at de Fag og de Repræsentanter derfor, som nu skal omtales, yderligere bekræfter Billedet af Ringsted som en By, der i Forhold til Indbyggerantallet indtager en smuk Stilling indenfor dansk Erhvervs-liv. — En af Byens virksomste Borgere er Boghandler Ahrent Flensborg paa St. Hansgade. Han er Indehaver af en

Urmager H. J. Klints Ejendom.

Fr. Møller,
Bagermester.

Vilh. Hansen,
Isenkræmmer:

C. Kjerulff,
Mekaniker.

gammel, solid Forretning, som blev grundlagt allerede 1849 af C. E. Saabye og købt af Boghandler Flensborg i 1887. I Ejendommen, som er Hr. Flensborgs egen, findes der foruden den velkendte Boghandel ogsaa et Trykkeri, som drives og ejes af Boghandleren. Hr. Flensborg er Jyde, født 1859 og uddannet ved Boghandlervirksomhed i København og i Provinsen; han er en saare virksom Mand, i Bestyrelsen for Banken, Overligningskommisær, Formand for de danske Boghandleres Landsforening, for Garderforeningen og endelig for Handelsforeningen, til hvis Stiftere han hører. Ringsted Handelsforening er stiftet den 14. Februar 1889 paa Initiativ af Byens Borgere, og Flensborg blev straks sammen med 4 andre Borgere valgt ind i Bestyrelsen; af den gamle Bestyrelse er han nu alene tilbage; den nuværende bestaar foruden af Formanden, Boghandler Flensborg, af følgende: Købmand Rørby, Næstformand, Isenkræmmer Hansen, Kasserer, Manufakturhandler Carl Lange og Købmand Ravn. — Byens anden Boghandler er P. V. Hansen, hvis Forretning ligger paa Hjørnet af Torvet og Søgade, paa samme Sted, hvor

Faderen, N. P. Hansen, i 1873 grundlagde den. Ejendommen var oprindelig Ringsteds gamle Raadhus. Boghandler Hansen er født i Ringsted 1886 og uddannet som Bog-

P. V. Hansens Boghandel.

handler forskellige Steder her i Landet. Han overtog Forretningen 1915.

Byens Bogbinder er Vald. Carlsen, født 1888 i Ringsted og uddannet sammesteds

Han etablerede sig 1909 i St. Knuds-

gade, men flyttede 1914 til St. Hansgade til en Ejendom, der tilhører hans Fader. Her driver han sin gode Virksomhed. — I

Casinobygningen findes en nu udmærket Isen-

kramforretning, som

drives af Marius Petersen, der er født

1876 i København, og

som efter en alsidig

Uddannelse dels i sin

Fødeby, dels i Flens-

borg og Hamborg, i

1902 overtog Forret-

ningen i Ringsted. Det

var en 30 Aar gammel Virksomhed, som paa det

Tidspunkt var i en sørgelig Forfatning, men som nu

ved Indehaverens Dygtighed er arbejdet op, saa der

V. Carlsens Bogbinderi.

beskæftiges 7
Mennesker.

Isenkræmmer
Petersen var fra
1906 til 1910 i
Handelsfor-
eningens Besty-
relse. Den anden
Isenkramhan-
del i St. Hans-
gade ledes af

V i l h e l m

H a n s e n, som

i 1910 overtog den 1897 grundlagte Forretning. Ogsaa denne Virksomhed drives med stor Omsigt af Hr. Hansen, der er født 1882 i Ramsømagle og har faaet sin Uddannelse i København. Isenkræmmer Hansen er Kasserer i Handelsforeningen.

Materialhandelen er repræsenteret ved to Forretninger. Cand. pharm. Materialist F. H o l m har virket

Vilhelm Hansens Isenkramhandel.

Marius Petersens Isenkramhandel.

ket i Ring-
sted siden
1889, da han
overtog den
af cand.
pharm. Mal-
ling for 50
Aar siden
grundede
Forretning,
der nu hø-
rer til Ring-
steds kendte,

Hr. Holm er født 1858 og har ofret meget paa at udvide og modernisere sin udmærkede Forretning, der ligger i Handelsgaden, St. Hansgade. En Forretning i Kolonial, Delikatesse og Materialvarer er den, der

Ringsted Materialhandel.

tilhører Købmand V. Preuss, der er Medlem af Ligningskommissionen. Hr. Preuss er født i København 1869 og lærte Handelen i Stege, etablerede sig nogle Aar derefter i Ringsted og har nu skabt en god For-

retning, der beskæftiger 4 Mennesker.

Ringsteds egentlige materielle Krav, Forsyningen af det til Livets Ophold nødvendige Brød, sker Fyldest ved flere gode Bagerforretninger. — Vi nævner først en større Virksomhed, Fællesbageriet, der er oprettet i Aaret 1900 af et Aktieselskab, som først lejede Lokaler paa Næstvedvej. Et nyt Bageri paa egen Grund indrettedes 1909, da Selskabet ved Køgevej købte Jord af Kommunen. Den

V. Preuss Materialhandel

aarlige Omsætning er ca. 180,000 Kr. Bageriet har endnu ikke givet Udbytte til Forbrugerne, men kun forrentet Aktiekapitalen til Aktionærerne med almin-

delig Bankrente. I Selskabets Love findes imidlertid en Passus, som giver Regler for Udbytte til Forbrugere, som er Aktionærer, med et Beløb, der svarer til, hvad Vedkommende har handlet for. Denne Bestemmelse kan træde i Kraft, naar en Generalforsamling bestemmer det. Formand for Bestyrelsen er Fiskehandler Jørgen Pedersen, Ringsted. Driften ledes af Bageribestyrer

Arbejdernes Fællesbageri.

Pedersen og Byrådsmedlem V. Christiansen som Forvalter. — En kendt Bagerforretning er Bagermester A. E. Sarups paa Torvet Han er født 1867 i Fredericia og har lært

Jørgen Pedersens Fiskehandel.

til 1917 var han Byrådsmedlem (siden 1909); dertil sidder han i Industriforeningens Bestyrelse, ligesom han i 10 Aar har været Revisor i Sjællands og Lol-

Bageriet i Horsens, København og Helsingør. Han overtog 1895 Forretningen; foruden at være en dygtig Leder af denne, er Hr. Sarup tilige overmaade virksom i Byens offentlige Liv. Ind-

Adolph Sarups Bageri.

land-Falsters Bagermesterforening. — I St. Hansgade findes C. R. B. J e n s e n s Bageri og Conditori Det er godtgjort, at Forretningen gaar saa langt tilbage som til 1796, og at den i denne lange Aarrække har

haft en halv Snes Indehavere. Fra 1871 har den været i Familien Jensens Eje. — I samme Gade har Bagermester Fr. Møller sin Ejendom og Forretning. Bagerme-

Bagermester Fr. Møllers Ejendom.

ster og Conditør Møller hører til de berejste Haandværkere, der for at lære nyt paa sit Fags Omraade i godt fire Aar har arbejdet sig frem i Udlandet, Tyskland, Belgien og Frankrig, ved eget Arbejde uden nogen som helst Understøttelse.

Bagermester Møller er født i Ringsted 1877 og overtog 1905

Fr. Møllers Bagerbutik.

Forretningen efter sin Fader, der havde ejet den i 42 Aar. Ogsaa denne Virksomhed er gammel, ca. 100 Aar, og Hr. Møller har ved sit Arbejde gjort den kendt

J. F. Andersens Bageri.

og velanset i den By, til hvis gode Borgere han hører. — En anden god Bagerforretning, beliggende i Nørregade, er den, som Bagermester J. F. A n d e r s e n

har haft siden 1909. Hr. Andersen er født i Slagelse 1875 og lærte dèr hos den gamle Bager Krøll. Forretningen, som tidligere indehavdes af Madsen, frembringer al Slags Brød og er baade kendt og anerkendt. — Blandt Urmagerne har vi tidligere omtalt Urmager K l i n t. En særdeles god Forretning har Urmager A. S c h i ø t t e siden 1891 haft i St. Hansgade, stadigt paa det samme Sted. For-

A. Schiøttes Urforretning.

retningen omfatter ogsaa Optik og er arbejdet godt op af Indehaveren, som er født 1866 i Næstved, uddannet i København og meget anerkendt af sine Kolleger, hvad der har givet sig Udslag deri, at Hr. Schiøtte er i Bestyrelsen for Sorø Amts Urmagerforening. Paa Torvet i Malermester Brandts Ejendom har Urmager og Guldsmed J. W. J e p s e n sin Forretning. Hr. Jepsen er født 1864, uddannet i Hadsund og etablerede sig 1891 i Taastrup indtil 1894.

J. W. Jepsens Forretning.

I 20 Aar drev Hr. Jepsen da Forretning i Uggerløse, hvorefter han søgte Købstadens større Forhold og drog til Ringsted. Her har han faaet en solid og tiltalende Virksomhed. — Den lige nævnte Malermester

R. Brandt, der er Lærer ved Teknisk Skole, er født 1886 i Langebæk og efter en grundig Uddannelse etablerede han sig i Aaret 1900 i Ejendommen paa Torvet, som han købte 1912 af sin gamle Mester,

Malermester P. Niensens
Ejendom.

Maler Jacobsen. — Malermester P. Nielsen har siden 1907 dreven selvstændig Virksomhed. Han er født 1881 i Ringsted, hvor han ogsaa har faaet sin Uddannelse og beskæftiger i Forretningen, som ligger i hans egen Ejendom, 3—4 Mennesker. — En stor Forretning har Malermester

Jens Beesche, som endnu er en yngre Mand, idet han er født 1890 i det kendte Traktørsted »Kærehave« ved Ring-

sted. Hans Værksted ligger i St

Hansgade, og den kun 4 Aar gamle Forretning beskæftiger normalt

6—7 Mand.

Maler Beesche var indtil fornylig Direktør for Biografen

»Metropolteatret«, Nørregade Nr. 9, som oprettedes af Grosserer Krog, København, men købtes i September 1917 af Hr. Beesche og Hr. Restauratør A.

Nørregade med Metropolteatret.

J. F. Andersen,
Bagermester.

Fr. Mortensen,
Handelsgartner.

Enkefru Mortensen,

Hansen, Børsen. Det er Byens nyeste og største Biografteater med Plads til 200 Mennesker, flot og moderne indrettet. Der er Forhal med Aviser og Blade, Chokolade-Kiosk, Billetkiosk, Tælleapparat osv. Her beskæftiges til daglig 8 Mennesker. — Medens vi er i Nørregade, nævner vi først og fremmest Agersteds gamle, velrenomerede og meget store Købmandsvirksomhed, som vi af

Jul. Petersens Forretning.

Pietetshensyn maa give Afkald paa at beskrive, og dernæst to yngre, fremadstræbende Forretningsmænd. Den ene er Jul. Petersen, som er fra Ringsted, hvor han fødtes 1888 og hvor han hos F. Agersted

lærte Begyndelsesgrundene i sit Fag. Fra 1913 til 1916 drev Jul. Petersen Forretning i Merløse, men den

unge Mands Energi drev ham til en Købstad. I Ringsted overtog han den Forretning, som tidligere dreves af Købmand Bülow, og her beskæftiger han nu fem Mennesker i Virksomheden, hvis Ejendom han selv ejer, og som omfatter Korn, Foderstoffer, Frø, Kul, Koks og Cement. En smuk og god Bedrift. Købmand Fr. Jensen er født 1887 i Alsted og uddannedes hos Købmand Suhr Henriksen i Ringsted. Han overtog 1916 sin Forretning efter L. Petersen.

Fr. W. Jensens Butik.

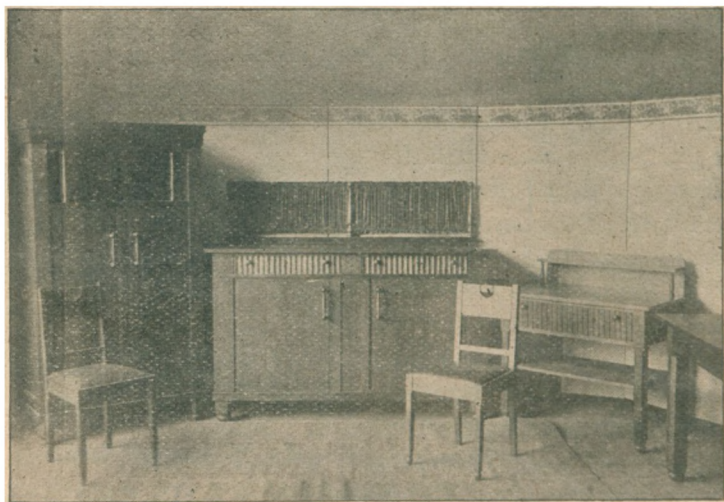
I Dagmarsgade har Købmand Johs. Johannessen en stor Ejendom; den ligger paa Hjørnet af Gaden i Matr. Nr. 20,1 og rummer 12 Lejligheder. Her driver Ejeren, som er født 1880 i Næsby, sin blandede Købmandsforretning, der er i rask Fremgang.

Johs. Johannessens Hjørne.

Blandt Snedkervirksomheder nævner vi først Larsen & Nielsen, som er grundlagt af Niels G. Larsen i Aaret 1900. I 1909 optoges L. Nielsen som Kompagnon. Firmaet fremstiller udelukkende de finere Arter af Møbler,

navnlig de mønsterbeskyttede, og er det største i sin Art i Ringsted. Snedkermester Niels G. Larsen er født 1871 i Roskilde Kro og har faaet en udmærket Uddannelse først i København, saa 7 Aar som Værk-

Møbler fra Larsen & Nielsen.

fører i Hamborg og hertil kommer saa en teoretisk Uddannelse baade herhjemme og i Hamborg. Ved teknisk Skole har Hr. Larsen været Lærer i 15 Aar, de sidste 4 som Inspektør.

En gammel stor Virksomhed har Snedkermester

A x. Pedersen. Han er født i Ringsted 1877, uddannet i København og overtog 1914 den af Faderen, J. Pedersen, 1876 grundlagte Forretning, som han fører videre med Dygtighed. Det ses

Jens Pedersens Møbelfabrik.

tydeligt deraf, at der i Forretningen beskæftiges en halv Snes Mennesker. Den omfatter Tilvirkning af Møbler og Ligkister. — Firmaet

J. R. Nielsen har Forretning i Nørregade. Indehaveren er en Mand i sin bedste Alder, født 1882 i Slagelse og uddannet dør hos Th. Nielsen. Han er tillige en dygtig

Mand, som beskæftiger 20 Mennesker, hvilket maa siges at vidne om en betydelig Omsigt, da Snedker Nielsen først etablerede sig 1911. Forretningen er specielt baseret paa Fremstilling af Møbler. Sned-

Snedkermester J. R. Niensens Butik.

kermester Chr.

Jacobsen startede 1899 en Forretning i St. Hansgade. Han er født 1862 i Vemmelev og lærte Professionen i Slagelse. Den anerkendte Virksomhed omfatter Tilvirkning af Møb-

Chr. Jacobsens Møbelmagasin.

ler og Bygningsarbejde. — C. Reinhardts Glarmesterforretning ligger i Indehaverens egen Bygning

i St. Hansgade. Det er en udmærket Virksomhed, som grundlagdes 1897. C. Reinhardt er født i Odense

J. Jørgensens Glarmesterforretning.

1877 og uddannet i Assens. Hans Kollega J. Jørgensen er Jyde, født i Vejle 1867 og uddannet paa Fyn. Han er i Bestyrelsen for den lokale Arbejdsgiverforening.

1892 nedsatte han sig i Ringsted, hvor Forretningen, der ligger i Nørregade, er betydelig. Tillige har Hr. Jørgensen en meget stor Kundekreds ude paa Landet.

Blikkenslagermester F. Rasmussens store og ansete Forretning grundlagdes 1905 i Nørregade og flyttedes 1909 til den Ejendom i samme Gade, som han købte 1913. Der frem-

F. Rasmussens Butik.

stilles navnlig Mejeri- og Bygningsartikler. Tillige er Hr. Rasmussen exam. Gas- og Vandmester og Spe-

V. Preuss,
Købmand.

Chr. Clausen,
Trikotagehandler.

V. Christiansen,
Snedkermester.

cialist i Centralvarmeanlæg. Den virksomme Mand er født i Slagelse 1875 og uddannet dér hos Blikkenslager Dørge. Han er fast Assistent i Brandkorpset og har i 5 Aar været i Bestyrelsen for Forsvarsbrødrene.

Det andet Blikkenslagerfirma »C. V. Meyers Efterfølger« ledes af Blikkenslagermester J. A n d e r s e n, aut. Vand og Gasmester. Forretningen ligger i en

gammel Ejendom i St. Hansgade og den stammer fra 1837. Virksomheden er grundlagt af Kobbersmed Meyer 1859; denne havde Forretningen fra 1859 til 1883, da den

overgik til Sønnen G. V. Meyer, som drev den indtil 1908. I det Aar overtages den af Hr. Andersen, der

G. V. Meyers Eftflg.

R. Nielsen,
Fotograf.

J. M. Quaedvlieg,
katolsk Præst.

A. J. Hansen,
Sadelmager.

er født 1874 i Valby, og som 1895 fik Ansættelse hos Blikkenslager Meyer. Han er i Bestyrelsen for Industriforeningen, Mesterforeningen og den kommunale Vælgerforening.

Ringsteds bekendteste Slagtermester er F. Trebbien, der tilhører den ældgamle Trebbienske Slagterslægt. Han er født 1877 paa Buskegaard pr. Hvalsø,

F. Trebbiens Kødudsalg.

som dengang ejedes af hans Fader, Kreaturkommissionær Carl Trebbien, København.

1891—95 opholdt T. sig som Slagterlærling hos Slagtermester C. Hermansen,

hvis Forretning han overtog Aaret 1903 efter i de mellemliggende Aar at have arbejdet som Svend i

Jens Busche,
Malerm.

C. Mortensen,
Handelsgartner.

~~C. Carlsen,~~
Bogbinder.

sin afdøde Faders Forretning i Slagelse. I de første Aar drev T. Forretning i sin Lærermesters Butik paa Postgaarden, men 1906 flyttede han den til den nuværende Plads i »Central«, hvor han ved sin egen Flid og noble Optræden og ved altid at føre de bedste Varer har oparbejdet en af alle anerkendt Forretning, der er god og solid. Folk har Tillid til den grund-

hæderlige
Mand, hvis
Virksomhed
ikke alene omfatter Kød- og Flæskehandel, men tillige et ej ubetydeligt Pølsemageri og en ret udstrakt Handel med levende Kreaturer.

Chr. L. Rhedins Ejendom.

— En kendt og anset Ringstedfamilie er Garver Carl F. Larsen. Garver Larsen er født 1846 i Ringsted,

uddannet i Roskilde og etableret 1874 i sin Ejendom, som har tilhørt Familien siden 1810. Garveriet blev nedlagt 1888, og der drives nu kun lidt Handel. Hr.

Sadelmager Anthon Hansens
Butik.

Larsen bor i Nørregade og har tidligere i Perioden 1887—90 været Byraads-medlem. I Nørregade ejer ligeledes Garver C h r. R h e d i n en Ejendom, som han købte 1903. Hr. Rhedin er Svensker, født i Lund 1862 og uddannet der, men siden sit 19. Aar har han holdt sig her i

Landet og bl. a. i 15 Aar været Svend hos Winther i Roskilde. 1898 slog han sig ned i Ringsted. — I samme Gade findes Sadelmager Anthon Hansens

Forretning, som stammer fra Aaret 1907. Sadelmager Hansen er født 1876 og uddannet i Hvalsø. Han ejer Ejendommen i Nørregade og er tillige Indehaver af Ringsted Vognmagasin. — Endelig nævner vi endnu en Forretning i Nørregade, Træhandler P. Petersens. Den gode Virksomhed stammer fra 1889, og Indehaveren er født i Slagelse 1862. — Byens ældste Gartneri overtoges i 1913 af Handelsingartner J. C h r. P e t e r s e n, født 1878 i Taarbæk. Gartneriet ligger i

P. Petersens Træhandel.

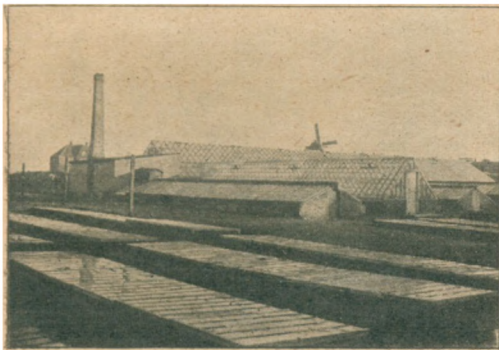
St. Hansgade, og Gartner Petersen er en Mand, der baade forstaar sin Kunst og tillige tager livlig Del i

Ledelsen af Byens offentlige Foretagender. Han er uddannet som Gartner først paa Lerckenborg, derefter bl. i Botanisk Have og Berlin. Gartner Petersen er Formand for Sorø Amtskreds af alm. dansk Gartnerforening, endvidere Formand for Lystanlægget, i Bestyrelsen for Forsvarsbrødrene, sønderjysk Forening og den kommunale Vælgerforening. En anden kendt Gartnervirksomhed er »Mortensens Handelsgartneri«, som grundlagdes 1897. Da Grundlæggeren døde, fortsatte Enken Virksomheden, som nu er overtaget af de to Sønner, Fr.

J. Chr. Petersens Butik.

Mortensens Handelsgartneri, som grundlagdes 1897. Da Grundlæggeren døde, fortsatte Enken Virksomheden, som nu er overtaget af de to Sønner, Fr.

Mortensens Handelsgartneri.

Mortensen, født 1891 ved Hedehusene og uddannet dels i København og dels i Ringsted, og den yngre Broder, Carl Mortensen, som er født 1894. Gartneriet er en betydelig Virksomhed og

spænder over et Landomraade paa 4 Tdr. Land. Et Speciale for denne Forretning er Frembringelsen af Chrysantemer, og paa dette Omraade er der naaet

Et af Mortensens Drivhuse.

anerkendelsesværdige Resultater. Dertil er knyttet en Frøhandel samt et blandet Handelsgartneri med alle Slags Blomster og Frugter. — En nobel Forrettdriver Tricotagehandler Chr.

Clausen. Det er en Uldvare- og Garnforretning, der tillige fører et stort Udvalg i Arbejdstøj og Drengeshabitter. — Foto-

graf Rasmus Nielsen er født 1874 ved Ringsted. Han kastede sig først som Voksen over Fotografien, men ved Energi og Dygtighed erhvervede han sig hurtig en betydelig

Chr. Clausens Uldvareforretning.

saaledes at han i 1911 fik Statens Rejsestipendium til Østrig og Tyskland. Ved sin Deltagelse i Malmøudstillingen blev Nielsens Arbejde præmieret og Ver-

P. Nielsen,
Malerm.

Axel Pedersen,
Snedkerm.

F. Rasmussen,
Blikkenslagerm

densudstillingen i St. Francisko gav ham Sølvmedalje. Iøvrigt er den overvejende Del af Billederne i denne Bog et Vidnesbyrd om Fotograf Nielsens Evner.

Efter denne Vandring rundt til de mange Virksomheder vil det være godt at kvæge sit Legeme ved at aflægge et Besøg paa et af Byens mange Hoteller. Flere af disse er tidligere omtalt, saa vi skal her indskrænke os til at bringe et Billede af Hotel

R. Nielsens Atelier.

Jul. Petersen,
Købmand.

L. Christensen,
Restauratør.

H. A. Jensen,
Købmand.

Julius Pedersen,
Kæremager.

C. M. C. Andersen,
Detailhandler.

Chr. Hansen,
Købmand.

J. Jørgensen,
Garmester.

J. Chr. Pedersen,
Handelsgartner.

Jørgen Petersen,
Fiskehandler.

Postgaarden og nævne den udmærkede Cafe »Royal«, hvis Indehaver Restauratør, Alfred Petersen er Næstformand i Beværterforeningen. Han er født i Helsingør 1877, kom til Ringsted 1904 og købte 1914 sin nuværende Ejendom, hvor han har indrettet en fortræffelig Café.

— Lige bag Dampmøllen træffer vi den bekendte »Svejtserpavillon«,

som ligger meget højt og hvorfra der haves en fortræffelig Udsigt. Den er bygget for 22 Aar siden og overtoges 1903 af Restauratør Ludv. Christensen,

der er født 1869 i Tissø.

— Endelig finder man i Pavillonen i Lystanlægget — der med Rette er Ringsteds Stolthed — en fortræffelig Restauration.

— — —

Afsnittet om Næringslivet bringer os tæt ind paa Livet

af de Mennesker, som med deres Virken er selvø Livet i et Samfund. — Hver nok saa lille Virksomhed er et nødvendigt Hjul i den hele Mekanisme.

Hotel Postgaarden.

Cafe Royal.

Og der er Fart i Hjulene — Ringsted er gaaet mægtig frem i de senere Aar, og den vil ikke blive ved det nu opnaaede, den Tid vil komme, da Ringsted bliver Sjællands største Provinsby.

Det skal ikke være nogen højtravende Spaadom, men det vil blive en logisk Følge af alle Fordele, som Byens Borgere har forstaaet at skabe.

Byens geografiske Beliggenhed gør den i Forvejen til Centrum for Sjælland. — De Hindringer, der før har været for Udvidelse mod Jernbanestationen, er

Svejtser-Pavillon.

fjernet, den paa-begyndte Jernbane giver fordelagtig Forbindelse med to ny Dele af Sjælland, og det vilde ikke ligne de Ringsted-Borgere, om de lod det blive derved. Der er sikkert et aabent Øje for den enestaa-

ende Fordel, Ringsted vilde have af en Jernbane til Holbæk eller endnu bedre til Kalundborg, hvorved en direkte Jyllandsforbindelse vil være opnaaet. Naar dette er sket, er Ringsted ikke alene et »geografisk Centrum«, men en »Korsedderkop«, der i sit »Hjulspind«, hvis Eger straalere ud i alle Retninger, sidder og indfanger fede Fluer.

For Industrien er der store Opgaver: et stort, roedyrkende Opland, Aaen, der løber klods op ad Byen og dennes centrale Beliggenhed; heraf kan der i Ringsted skabes en mægtig Sukkerfabrik, en Virk-

somhed, som før har været Kimen til en By og som vil være et enestaaende Plus for Ringsted.

Sikkert hører dette Fremtiden til, men den er ikke fjern, thi man træffer netop i Ringsted en vaagen Forstaaelse af de Krav, Nutiden stiller til Næringslivets Mænd og derigennem til Byens Administration.

Et synligt Bevis herfor er Valget af denne og navnlig af den Borgmester, som Borgerne selv har bestemt til at være Overhoved for Byens Ledelse.

